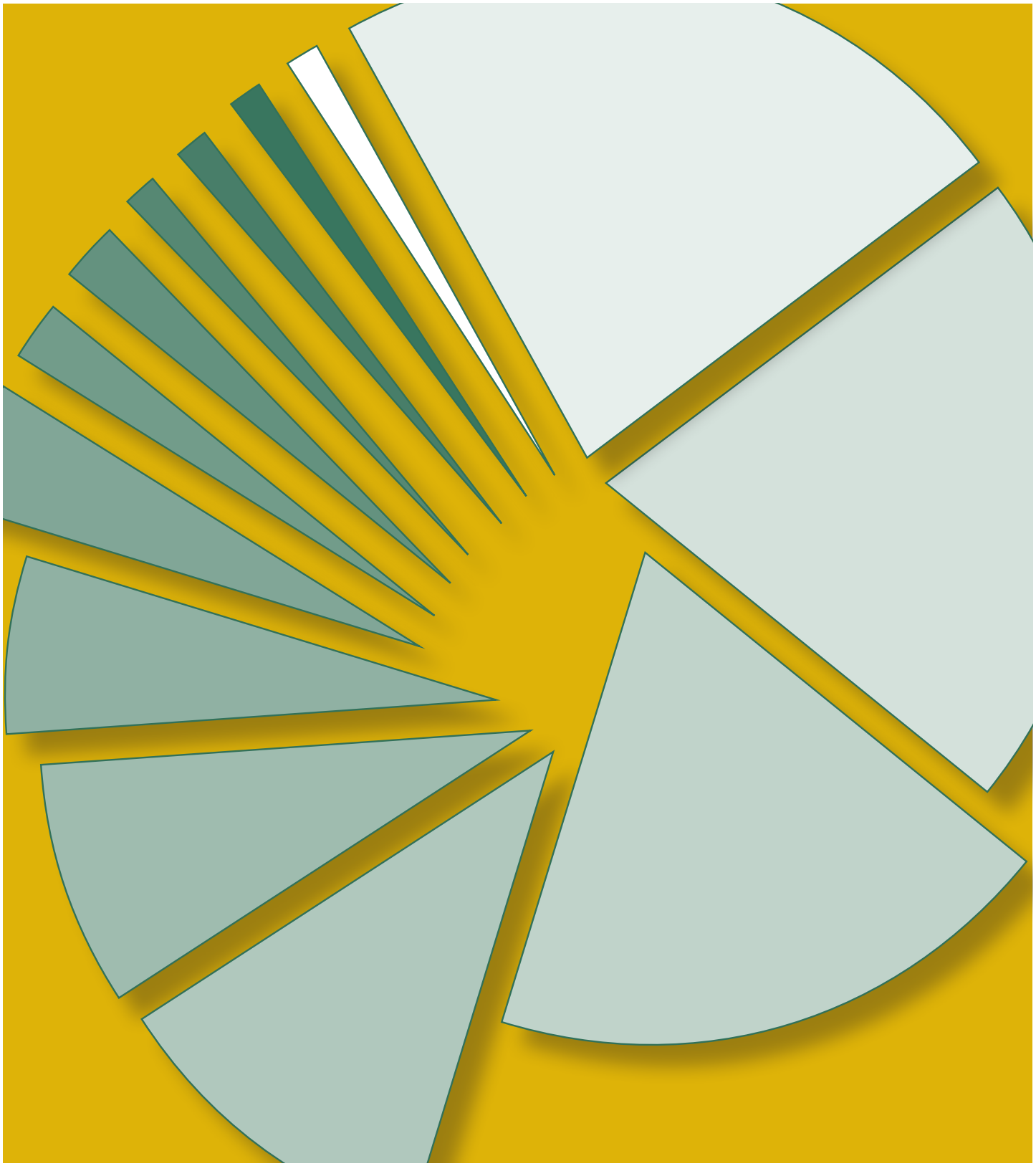
ÅRSBERETNING 2019

Dansk Sprognævn

Om Dansk Sprognævn

Dansk Sprognævn er en statslig forskningsinstitution under Kulturministeriet. Nævnet arbejder på videnskabeligt grundlag med at følge det danske sprogs udvikling. Med basis i denne viden giver vi råd og oplysning om sproget og sprogets status og fastlægger den danske retskrivning. Sprognævnet samarbejder med offentlige institutioner, organisationer og førende sproglige forskningsmiljøer både nationalt og internationalt.

Nævnet blev oprettet i 1955 og består af et forsknings- og informationsinstitut, en bestyrelse og et repræsentantskab. I forsknings- og informationsinstituttet arbejder 10 fastansatte forskere og videnskabelige medarbejdere, 1 administrativ medarbejder og et tilsvarende antal midlertidigt ansatte, studentermedhjælpere og praktikanter under ledelse af en direktør. Sprognævnet har et samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium som varetager nævnets bogholderi-, økonomi- og HR-opgaver. Repræsentantskabet består af op til 43 repræsentanter for forskellige institutioner og sammenslutninger som arbejder med det danske sprog, fx Stats-, Justits-, Kultur- og Undervisningsministeriet, universiteterne, radio og tv samt lærernes, journalisternes, forfatternes og skuespillernes foreninger og forbund.

Sprognævnet er desuden hjemsted og sekretariat for Dansk Tegnsprogsråd, som er oprettet med virkning fra 1. januar 2015 ved en ændring af Lov om Dansk Sprognævn (lov nr. 517 af 26.05.2014). Tegnsprogsrådet består af 5 medlemmer som repræsenterer institutioner og organisationer som arbejder med tegnsprog og brugere af tegnsprog.

Sprognævnets Afdeling for Dansk Tegnsprog har til huse på Københavns Professionshøjskole hvor der er et miljø for tegnsprog omkring tolkeuddannelsen, mens det øvrige nævn har sit domicil i Bogense.

Mission

Dansk Sprognævn har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning.

Vision

Dansk Sprognævn er en udadvendt forsknings- og informationsinstitution som styrker sprog og kommunikation i det danske samfund og hjælper alle til at udtrykke sig på et klart og formålstjenligt sprog. I alle sine aktiviteter holder nævnet en passende balance mellem sprogets funktioner som bærer af tradition og som spejl af samtidens kultur og samfundsforhold.

Hovedopgaver

Nævnets opgaver er fastsat ved lov nr. 320 af 14.5.1997 om Dansk Sprognævn, ændret ved lov nr. 1171 af 10.12.2008 og lov nr. 517 af 26.05.2014.

Ifølge denne lov har nævnet tre hovedopgaver:

- at give råd og oplysninger om det danske sprog, udbrede kendskabet til sproglige normer og udbrede viden om sprogholdninger og sproglige strategiers betydning for kommunikationen. At registrere og bearbejde de afgivne råd og oplysninger så de kan genanvendes i oplysningsarbejdet og publiceres til gavn for offentligheden.
- at fastlægge den danske retskrivning og redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog, jf. retskrivningsloven.
- at tilvejebringe viden om det danske sprogs udvikling, anvendelse og status ved at indsamle nye ord mv., bearbejde det indsamlede materiale og gøre denne viden tilgængelig for offentligheden i bøger og tidsskrifter.

Dansk Tegnsprogsråd har til opgave at udarbejde principper og retningslinjer for arbejdet med at følge og dokumentere dansk tegnsprog og at give råd og oplysning om dansk tegnsprog.

Sekretariatet for Dansk Tegnsprogsråd (Afdeling for Dansk Tegnsprog) har til opgave at besvare henvendelser om dansk tegnsprog og vejlede om tegnsprogsbrug, samarbejde med relevante interessegrupper og institutioner indenfor tegnsprogsområdet og sekretariatsbetjene Dansk Tegnsprogsråd.

Sprognævnet har en særlig forpligtelse til at samarbejde med sprogråd og -nævn i Norden, og nævnet samarbejder også med tilsvarende institutioner i Europa.

Indhold

Forord · **5**

Årsberetning 2019 · **6**

- MEDLEMMER · **6**
- MEDARBEJDERE · **7**
- MØDER · **9**
- DANSK TEGNSPROGSRÅD · **10**
- TVÆRGÅENDE FUNKTIONER · **11**
- SAMARBEJDE MED ANDRE INSTITUTIONER · **13**

Oplysning og rådgivning · **17**

- SPØRGSMÅL OG SVAR · **17**
- DANSK SPROGNÆVNS HJEMMESIDER OG DIGITALE KOMMUNIKATIONSKANALER · **18**
- FOREDRAG OG BESØG · **22**
- DANSK SPROGNÆVN I MEDIERNE · **23**
- OPLYSNING OM SPROGTEKNOLOGI SAMT RESURSER: DSN.DK OG SPROGTEK2018.DK SAMT COR · **23**
- OPLYSNING OG RÅDGIVNING OM DANSK TEGNSPROG · **24**

Normering · **27**

- RETSKRIVNINGSORDBOGEN · **27**
- NYE OPSLAGSORD 2019 · **28**

Forskning · **31**

- FORSKNINGSUDVALGET · **31**
- INSTITUTTETS FORSKNINGSPROJEKTER · **32**
- PUBLIKATIONER · **38**

Årets økonomiske resultat · **47**

Forord

Dansk Sprognævn har i 2019 været præget af den omfattende proces det har været at (ud)flytte nævnet fra Frederiksberg til Bogense. Sprognævnets Afdeling for Dansk Tegnsprog er blevet i det københavnske og er flyttet ind på Københavns Professionshøjskole hvor der er et miljø for tegnsprog omkring tolkeuddannelsen, mens det øvrige nævn flyttede ind i sine nye lokaler i Bogense den 1. april. Frem til sommerferien har der været et stort resursetræk på først at forberede flytningen af nævnet og dernæst konkret at flytte nævnet. Hele året har der været fokus på at rekruttere og indarbejde nye medarbejdere, og denne proces pågår stadig. En meget stor del af opmærksomheden har i 2019 været rettet imod at reorganisere og genopbygge institutionen og få forskning, rådgivning og normering samt tegnsprogsafdelingen til at fungere under de nye betingelser, der ikke har været uproblematiske. Derudover har der været gjort en ekstra indsats for at etablere samarbejdsrelationer til forskningsmiljøer på Syddansk Universitet og andre relevante samarbejdspartnere i nærområdet (bl.a. Nordfyns Kommune) samt at finde måder hvorpå eksisterende samarbejdsrelationer kan fastholdes.

På trods af de mange kræfter der er brugt på at flytte Dansk Sprognævn, vidner 2019 – og denne årsberetning – om konkrete og flotte resultater indenfor alle nævnets kerneopgaver. Vi konstaterer at der har været et særdeles flot niveau for forskningspublicering, at Sprognævnets formidlingsforpligtelse ift. rådgivning og oplysning om dansk er blevet samvittighedsfuldt varetaget, at normeringsarbejdet og *Retskrivningsordbogen* isoleret set ikke har lidt under udflytningen, og at sekretariatsbetjeningen af Dansk Tegnsprogsråd i 2019 har ligget på samme respektable niveau som hidtil.

Anne Holmen
Formand

Thomas Hestbæk Andersen
Direktør

Årsberetning 2019

MEDLEMMER

Repræsentantskab for perioden 1.1.2019-31.12.2019

Center for Læseforskning, lektor *Mads Poulsen*
Center for Sprogteknologi, seniorforsker *Patrizia Paggio*
Danmarks Lærerforening, pensioneret lærer *Birgit Bruun*
Dansk Forfatterforening, litterær oversætter *Louise Ardenfelt Ravnild*
Dansk Journalistforbund, billedmedieoversætter *Amalie Foss*
Dansk Skuespillerforbund, skuespillerinde *Johanne Nørregård-Nielsen*
Dansk Standard, sprogkonsulent *Ulrik Gammelmark Poss*
Danske Medier, administrerende direktør *Dorthe Carlsen*
Danske Professionshøjskoler, lektor *Bodil Christensen*
Danske Skønlitterære Forfattere, forfatter *Peter Adolphsen*
Danske Universiteter, professor *Jette Ammentorp*
Danske Universiteter, teolog *Joakim Garff*
Danske Universiteter, direktør *Morten Grønbæk*
Danske Universiteter, lektor *Inger Schoonderbeek Hansen*
Danske Universiteter, professor *Lars Heltoft*
Danske Universiteter, lektor *Susanne Annikki Kristensen*
Danske Universiteter, prodekan *Jens Erik Mogensen*
Dansklærerforeningen – Sektionen for stx og hf, lektor og bestyrelsesmedlem *Mischa Sloth Carlsen*
Dansklærerforeningen – Sektionen for læreruddannelse, lektor *Torben Mundbjerg*
DANTERM Research, information architect *Hanne Erdman Thomsen*
Det Danske Akademi, forfatter og oversætter *Pia Juul*
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, seniorredaktør *Sanni Nimb*
Digitaliseringsstyrelsen, kommunikationsmedarbejder og fuldmægtig *Sanne Petersen*
DR, etikchef *Inger Bach*
EU's sprogtjenester, kontorchef *Erling Nielsen*
Folketingets Administration, referent *Lars Busch Nielsen*
Forbundet Kommunikation og Sprog, forbundsformand *Per Lindegaard* Hjorth
Foreningen Norden, næstformand *Marion Pedersen*
Grænseforeningen, journalist og kommunikationschef *Anna-Lise Bjerager*
Justitsministeriet, fungerende kontorchef *Thomas Kloppenburg* (fra ultimo marts)
Kulturministeriet, områdedirektør *Tonny Skovgård Jensen*
Kulturministeriet, forfatter Jens *Smærup Sørensen*
Kulturministeriets Stednavneudvalg, lektor *Rikke Steenholt Olesen*
Lektoratsudvalget, lektor *Bettina Perregaard*
Modersmål-Selskabet, cand.mag. *Ulla Weinreich* (fra 1.9.)

Statsministeriet, chefkonsulent *Caspar Strand*
Translatørforeningen, selvstændig *Christina Furholm Kjærgaard*
TV2, seernes redaktør *Lars Bennike*
Uddannelsesforbundet, formand *Lotte Klein*
Undervisningsministeriet, konstitueret kontorchef *Jens Refslund Poulsen*
Personligt medlem, lektor og viceinstitutleder *Dorthe Duncker*
Personligt medlem, professor og centerleder *Anne Holmen*
Personligt medlem, lektor *Henrik Jørgensen*

Bestyrelsen

Anne Holmen (formand)
Per Lindegaard Hjorth (næstformand)
Inger Schoonderbeek Hansen
Lars Heltoft
Tonny Skovgård Jensen
Mads Poulsen
Jørgen Schack (medarbejderrepræsentant)

MEDARBEJDERE

Til nævnets forsknings- og informationsinstitut har der i 2019 været knyttet følgende medarbejdere:

Videnskabeligt personale

Margrethe Heidemann Andersen, ph.d., seniorforsker
Thomas Hestbæk Andersen, ph.d., direktør (tiltrådt 1.2.)
Philip Diderichsen, ph.d., videnskabelig medarbejder (fratrådt 30.6.)
Kirsten Lindø Dolberg-Møller, mag.art., videnskoordinator (tiltrådt 1.1.)
Anna Sofie Hartling, ph.d., videnskabelig medarbejder med opgaver fordelt mellem Sprognævnet og Afdeling for Dansk Tegnsprog (tiltrådt 1.5.)
Peter Juel Henrichsen, ph.d., seniorforskervikar til 30.9., herefter seniorforsker
Eva Skafte Jensen, dr.phil., seniorforsker
Jørgen Nørby Jensen, cand.mag., seniorkonsulent (fratrådt 31.3.)
Anita Ågerup Jervelund, cand.mag., seniorkonsulent, souschef (fratrådt 31.3.)
Sabine Kirchmeier, ph.d., direktør (fratrådt 31.3.)
Anne Kjærgaard, ph.d., forsker med opgaver fordelt mellem Sprognævnet og Afdeling for Dansk Tegnsprog (fratrådt 31.8.)
Anni Renner Mortensen, bibliotekar (fratrådt 31.3.)
Ida Elisabeth Mørch, cand.mag., seniorkonsulent, souschef fra 1.5.
Janne Boye Niemelä, cand.mag., videnskabelig medarbejder, Afdeling for Dansk Tegnsprog
Marianne Rathje, ph.d., seniorforsker (tiltrådt 1.4.)
Lene Rotne, ph.d., postdocstipendiat (barsel 8.3.-31.12.)

Jørgen Schack, cand.mag., seniorforsker
Thomas Widmann, cand.mag., seniorkonsulent (tiltrådt 1.4.)

Kontorpersonale

Anne Sofie Bøllingtoft, kontorassistent (tiltrådt 1.5.)
Anette Klett, fuldmægtig (fratrådt 31.3.)
Medarbejdere ved Syddansk Musikkonservatorium: *Elsebeth Hesdorf, Jette Granhøj* og *Poul Erik Risager* (fra 1.1.)

Timelønnet medhjælp

Julie Dolleris Christensen, stud.mag. (tiltrådt 1.7.)
Winnie Collin, stud.mag. (fratrådt 31.3.)
Nathalie De Vallier, stud.mag. (tiltrådt 5.8.)
Magnus Reenberg Eriksen, stud.mag. (fratrådt 1.12.)
Clara Alberte Gråkilde, stud.mag. (fratrådt 31.3.)
Nanna Bøgebjerg Hansen, stud.mag. (fratrådt 31.6)
Søren Lund Hess-Petersen, stud.scient.dat. (tiltrådt 1.11.)
Johanne Niclasen Jensen, stud.mag. (tiltrådt 5.8.)
Karen Holk Jeppesen, stud.mag. (fratrådt 31.3.)
Thrine Victoria Jarnot Meline, stud.mag. (tiltrådt 29.7.)
Karen Heegård Mørch (fratrådt 31.3.)
Hertha Ellen Boye Niemelä (fratrådt 9.8.)
Mads Jonathan Pedersen, stud.mag., Afdeling for Dansk Tegnsprog
Emma Clara Schou Rasmussen, stud.mag. (fratrådt 31.3.)
Anders Schack, stud.mag.
Niels Gunnar van Leeuwen, stud.mag. (tiltrådt 4.11.)
Amalie Arleth Viinholt, stud.mag. (fratrådt 31.6)

Konsulenter

Pia Jarvad, cand.mag., seniorforsker, projektet Moderne Importord i Dansk, ordsamlingen, vikar i svartjenesten (fratrådt 31.5.)
Sabine Kirchmeier, ph.d., international rådgiver (fra 1.4. til 31.12.)
Ole Ravnholt, ph.d., seniorforsker, vikar i svartjenesten (fratrådt 31.3.)

Praktikanter

Johnni Hjort Danielsen, stud.mag. (fra 12.8. til 12.12.)
Sandra Lund Fabricius, stud.mag. (fra 12.8. til 12.12.)

MØDER

Repræsentantskabsmøder

Repræsentantskabet har holdt to møder i 2019.

Det første møde blev holdt 15.3. på Frederiksberg, og her gennemgik repræsentantskabet årsberetningen for 2018, herunder regnskabet for 2018 og budget for 2019. Repræsentantskabet blev endvidere orienteret om nævnets arbejde, herunder udflytningen af Sprognævnet til Bogense. Derudover blev hovedlinjerne i Sprogteknologiudvalgets rapport *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse* præsenteret og diskuteret.

Det andet møde blev holdt 4.10. i Bogense, og dette møde var mere sprogfagligt orienteret end årets første idet det centrerede sig om to faglige oplæg ved hhv. Eva Skafte Jensen (med titlen *Jeg og mig* – hvori består problemerne? Om brugen af personlige pronomener) og Marianne Rathje (med titlen Afvigelser fra retskrivningsnormen i universitetsopgaver). Derudover var svartjenesten emnet for en workshop, og der blev givet en status på Sprognævnets virke.

Referater af repræsentantskabets møder kan ses på nævnets hjemmeside under menupunktet 'Organisation'.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen har i 2019 holdt 4 møder. Især udfordringerne omkring flytningen fra Frederiksberg til Bogense har fyldt på møderne, herunder (i) selve den konkrete flytning til Bogense (som estimeret har krævet min. 2 årsværk), (ii) rekruttering og modtagelse af mange nye medarbejdere og (iii) reorganisering af det administrative arbejde (med ny direktør, ny souschef, nyt administrativt samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium (om økonomi og HR), ny videnskoordinator, ny dataansvarlig, ny DPO og ny kontorassistent). Bestyrelsens drøftelser har fokuseret på at bidrage til at balancere disse konkrete og administrative opgaver med varetagelsen af løsningen af nævnets kerneopgaver indenfor formidling, forskning og normering.

Referater af bestyrelsens møder kan ses på nævnets hjemmeside under menupunktet 'Organisation'.

Fagrådsmøder

Fagrådet for retskrivning

Fagrådet for retskrivning skal først og fremmest godkende normændringer af ikke-principiel karakter i *Retskrivningsordbogen*, fx dobbeltformsændringer og ændringer i paragrafferne i retskrivningsreglerne, og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet. Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af ordbogen og at være rådgivende mht. fx ordudvalget i ordbogen. Dette gælder også den løbende opdatering af den digitale ordbog, som i 2019 er blevet forøget med 205 nye opslagsord og ændringer af 25 eksisterende opslagsord. Derudover kan fagrådet drøfte spørgsmål i forbindelse med publicering af *Retskrivningsordbogen* på de forskellige platforme og forholdet mellem den trykte og den digitale ordbog.

Fagrådet har i 2019 indtil 31.3. bestået af Sanni Nimb (formand), Sabine Kirchmeier samt redaktionsgruppen. Anita Ågerup Jervelund fungerede som sekretær indtil sin fratrædelse. Fagrådet for retskrivning har siden 1.4.2019 bestået af Sanni Nimb (formand), Henrik Jørgensen og Thomas Hestbæk Andersen samt redaktionsgruppen. Redaktionsgruppen har siden reorganiseringen efter flytningen bestået af Margrethe Heidemann Andersen, Anna Sofie Hartling og Jørgen Schack. Margrethe Heidemann Andersen blev valgt som sekretær på fagrådsmødet 20.9.2019. Fagrådet har holdt ét møde i 2019, og her blev redaktionens forslag til nye opslagsord og andre tilføjelser til den digitale ordbog drøftet.

Fagrådet for sprogteknologi og fagsprog

Fagråd for sprogteknologi og fagsprog består af Dorthe Duncker (formand), Patrizia Paggio, Tonny Skovgård Jensen, Hanne Erdmann Thomsen, Erling Nielsen, Thomas Widmann (sekretær) og Peter Juel Henrichsen; indtil sin fratrædelse var Philip Diderichsen formand for fagrådet, og ligeledes bidrog også Sabine Kirchmeier. Fagrådet har til formål at udvikle og følge Sprognævnets initiativer indenfor fagsprog og sprogteknologi.

Fagrådet har holdt ét møde i 2019, som især handlede om arbejdet i det sprogteknologiske udvalg (hvor fagrådet har fungeret som referencegruppe) og om rapporten *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse*. I forlængelse heraf blev Sprognævnets rolle i fremtidens sprogteknologiske landskab i Danmark drøftet.

DANSK TEGNSPROGSRÅD

Sprognævnet er hjemsted og sekretariat for Dansk Tegnsprogsråd. Rådet består af 5 medlemmer som repræsenterer institutioner og organisationer som arbejder med tegnsprog.

Navn	Indstillet af	Affiliering
Elisabeth Engberg-Pedersen (formand)	Dansk Sprognævn	Professor ved NorS, Københavns Universitet
Lars Knudsen	Danske Døves Landsforbund	Landsformand for Danske Døves Landsforbund
Anette Thiesen	Social- og Indenrigsministeriet	Afdelingsleder ved Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi, Center for Høretab
Jette Hedegaard Kristoffersen	Uddannelses- og Forskningsministeriet	Ordbog over Dansk Tegnsprog (KP)
Asger Bergmann	Dansk Sprognævn	Fhv. uddannelseschef for Center for Tegnsprog, KC og fhv. formand for Danske Døves Landsforbund

Ved sekretariatet for Dansk Tegnsprogsråd (også kaldet Afdeling for Dansk Tegnsprog) er der ansat to videnskabelige medarbejdere på deltid, Janne Boye Niemelä (80 %) og Anna Sofie Hartling (20 %). Desuden har afdelingen stud.mag. i lingvistik Mads Jonathan Pedersen som studentermedhjælper. Dansk Tegnsprogsråd afholdt 2 møder i løbet af 2019.

TVÆRGÅENDE FUNKTIONER

Administration

Nævnets administration varetages væsentligst af en gruppe bestående af direktøren, en kontorassistent og tre videnskabelige medarbejdere (bl.a. souschefen) i samarbejde med tre medarbejdere ved Syddansk Musikkonservatorium i Odense.

Fra 1.1.2019 har Dansk Sprognævn indgået et samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium om varetagelse af nævnets HR-, løn-, regnskabs-, og økonomiopgaver. Der har selvsagt været behov for at udvikle gode og smidige arbejdsgange og opgavesnit, men samarbejdet har generelt fungeret forbilledligt, også selvom det har været sat på prøve med en økonomi præget af forandringer, og det forventes at der vil ske en yderligere konsolidering af samarbejdet i 2020.

Sprognævnets it-infrastruktur varetages overordnet af Statens It. Infrastrukturen til nævnets drifts- og lønregnskab varetages af Statens Administration.

Personale

Nævnets sikkerheds- og samarbejdsudvalg (SSU) har i 2019 især fulgt udviklingen i forbindelse med udflytningen til Bogense. Der er blevet gennemført en APV i juni med et overordentligt tilfredsstillende resultat.

Økonomi

Det økonomiske resultat for Sprognævnets almindelige virksomhed viser efter hensættelser på i alt 135.000 kr. et underskud på -365 kr. Dette opvejes dog rigeligt af et overskud på nævnets indtægtsdækkede virksomhed på 35.616 kr. hvorved årets samlede økonomiske resultat for 2019 er 35.251 kr.

Der er således balance i nævnets økonomi, og 2019 har været bedre end forventet. Først og fremmest fordi lånet på 3,7 mio. kr. fra Kulturministeriet til Sprognævnet til finansiering af udflytning fra Frederiksberg til Bogense er blevet nedskrevet med 2,0 mio. Og for det andet fordi der er foretaget et ekstraordinært afdrag til Bygningsstyrelsen på 0,545 mio. af de ombygningsomkostninger der har været i forbindelse med indflytningen i Bogense. Disse to justeringer af gældsforpligtelsen får en positiv effekt på nævnets økonomi de næste 8 år (i størrelsesordenen 0,36 mio. per år).

Dansk Sprognævns forlag

Sprognævnet har fra sin grundlæggelse udgivet sprogfaglige bøger og hæfter. Publikationerne spænder over følgende typer: rapporter fra afholdte seminarer eller konferencer i Sprognævnets konferenceserie, nye bøger i serien Dansk Sprognævns skrifter, årsberetning og tidsskrifter via publikationsplatformen OJS (dvs. Det Kongelige Biblioteks open access-platform OJS (Open Journal System)) på hjemmesiden tidsskrift.dk.

Dansk Sprognævns forlag tager sig af alle trin i udgivelsesprocessen, fra ide over indhentning af tilbud fra eksterne samarbejdspartnere (grafikere, illustratorer og trykkerier) til redaktionelt arbejde, satskorrektur, markedsføring og salg.

Forlagsarbejdet varetages af Kirsten Lindø Dolberg-Møller og Ida Elisabeth Mørch.

Publikationer på tidsskrift.dk

De videnskabelige publikationer som nævnet udgiver på publikationsplatformen tidsskrift.dk, har oplevet en flot fremgang. I 2019 blev der ifølge tal fra Det Kongelige Bibliotek downloadet 163.285 videnskabelige artikler, og det er markant flere end i 2018. Det store arbejde som nævnet kontinuerligt lægger i at tilgængeliggøre tidsskrifterne digitalt, bærer frugt og styrker nævnets formidling af viden på højt niveau om dansk sprog og sprogbrug.

Downloads fra tidsskrift.dk	2016	2017	2018	2019	Vækst
Klart språk i Norden		4.132	9.051	10.133	12%
Lexico Nordica		14.635	11.187	21.561	94%
Nordiske Studier i Leksikografi		11.613	9.207	11.062	20%
Ny forskning i grammatik		16.358	24.755	21.174	-14%
NyS, Nydanske Sprogstudier		40.198	31.238	33.042	6%
Sprog i Norden		30.790	33.806	42.870	27%
I alt	50.000	117.726	119.244	163.285	37%

Nyt fra Sprognævnet

Nyt fra Sprognævnet udkommer tre gange om året som et digitalt og gratis tidsskrift i html- og pdf-format. I 2019 udkom det dog kun to gange, nemlig i juni og i september. Den manglende udgivelse skyldes flytningen af Sprognævnet.

Antallet af abonnenter er faldet med 17 % i 2019, og det skyldes med nogen sandsynlighed den manglende kontinuitet i udgivelser. Antallet af abonnenter vurderes dog stadig som tilfredsstillende idet 2018 kan betragtes som et exceptionelt år.

Nyt fra Sprognævnet	2016	2017	2018	2019	Vækst
Abonnenter	2.098	2.144	3.803	3.148	-17%

Fra 2019 har brugere af nævnets hjemmeside kunnet klikke sig direkte ind på enkeltartikler fra Nyt fra Sprognævnet. Dette sker gennem et nyt multisøgningsmodul på dsn.dk, som i øvrigt også viser søgeresultater fra *Retskrivningsordbogen* og ordbogen *Nye ord i dansk 1955 til i dag*. Dette forbedrer søgemulighederne i artikler og faglige bidrag på nævnets hjemmeside og giver bedre integration med de sociale medier.

Biblioteket

Biblioteket er et forskningsbibliotek med hovedvægt på lingvistiske emner og ordbøger. Biblioteket er primært et internt bibliotek.

Videnskoordinatoren varetager driften af biblioteket og sikrer at samlingen er aktuel og nemt tilgængelig for alle ansatte.

SAMARBEJDE MED ANDRE INSTITUTIONER

Det Danske Akademi

I september 2010 indgik nævnet en aftale med Kulturministeriet og Det Danske Akademi således at akademiet fremover påtager sig en ny rolle i sprogdebatten så litteraturens bidrag til det danske sprog og dets vækst kan styrkes.

Der har ikke været afholdt fælles arrangementer mellem de to institutioner i 2019, men der har været afholdt et møde med henblik på fremtidige fælles arrangementer.

Det Nordiske Tegnsprogsnetværk

Det Nordiske Tegnsprogsnetværk er finansieret af Nordisk Ministerråd via Nordisk Sprogkoordination. For disse midler blev der afholdt et netværksmøde i Island i 2019. I netværksmødet deltog repræsentanter fra Danmark (Afdeling for Dansk Tegnsprog), Finland (Finlands Dövas Förbund og Språknämnden för finländska teckenspråk), Grønland (Grønlands Døveforbund), Island (Málnefnd um íslenskt táknmál – Sprognævnet for Islandsk Tegnsprog), Norge (Språkrådet i Norge) og Sverige (Språkrådet i Sverige).

Formålet med netværket er at gøre det muligt at udveksle erfaringer om arbejdet med tegnsprog i de nordiske lande. Temaet for årets netværksmøde var børns ret til tegnsprog i de respektive lande. Desuden er der også indgået en aftale om et samarbejde mellem netværket og OsloMet om det opstartede projekt "Kunnskapsoppsummering om nordiske barn og unges tilganger til tegnspråk" – en oversigt over den forskning om børn og unges adgang til tegnsprog der er bedrevet i Norden siden 2010.

Netværket har endvidere besluttet at søge Nordplus om midler til et projekt som går ud på at oplyse børn og unge om de nordiske tegnsprog, og Afdeling for Dansk Tegnsprog er projektets hovedansøger.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) er en af nævnets nære samarbejdspartnere idet nævnet sammen med DSL driver portalen sproget.dk. De to institutioner bidrager ligeligt med økonomiske resurser, og hver af institutionerne bidrager med en redaktør og studentermedhjælpere.

European Federation of National Institutions for Language

Sprognævnet er medlem af den Europæiske Samarbejdsorganisation for Nationale Sproginstitutioner (EFNIL). Nævnet har siden 2006 været repræsenteret i organisationens bestyrelse og ved Sabine Kirchmeier haft næstformandsposten siden 2009. Sabine Kirchmeier har det meste af 2019 fungeret som international rådgiver for Sprognævnet, og i denne kapacitet har hun bibeholdt sit sæde i EFNILs bestyrelse.

Temaet på EFNILs årsmøde i 2019, som fandt sted i Tallinn, var sprog og økonomi, og på basis af inviterede foredrag og bidrag fra medlemmerne blev det især diskuteret hvordan sprognævn i de forskellige europæiske lande forholder sig til den sprogteknologiske udvikling som sætter engelsk over alle andre sprog.

Sprognævnet har i 2019 deltaget i to større projekter i regi af EFNIL. For det første projektet ELIPS (European Languages and their Intelligibility in the Public Space) som handler om brugen af europæiske sprog i tekster fra offentlige myndigheder (fx i forbindelse med lovgivning og offentlig administration). Projektet er beskrevet nærmere på http://efnil.org/projects/elips. Projektet ledes af Nederlandse Taalunie og har deltagere fra Belgien, Danmark, Finland, Holland, Italien, Litauen og Slovenien. For det andet EFNILs sprogbarometer European Language Monitor (ELM) som er en kortlægning af sproglovgivning og modersmålenes, minoritetssprogenes, nabosprogenes og fremmedsprogenes status i skole, højere uddannelse, erhvervsliv og kultur. Kortlægningen kan ses på www.efnil.org/projects/elm.

EFNIL har en hjemmeside, www.efnil.org, hvor man kan finde yderligere oplysninger.

Netværket for sprognævnene i Norden

I august 2019 arrangerede Netværket for Sprognævnene i Norden (NSN) netværksmøde i Nuuk i Grønland. På mødet blev der taget initiativ til at gentænke samarbejdet, berøringsfladerne mellem de nordiske sprognævn og -råd samt udforme en ny strategi for NSN som flugter med Nordisk Råds sprogdeklaration, der er blevet revideret i 2019. Yderligere var der fokus på sprogteknologi i regi af samarbejdet i ASTIN (Arbejdsgruppen for Sprogteknologi i Norden), som i øvrigt kommer til at være omdrejningspunkt på det nordiske sprogmøde i Oslo i 2020.

Dansk Sprognævn har på vegne af NSN udgivet *Språk i Norden 2019* som i år indeholdt otte videnskabelige artikler med den nyeste nordiske sprogforskning samt en oversigt over sproglitteratur udgivet i de nordiske lande i 2018. Publikationen kan findes på: https://tidsskrift.dk/sin/issue/view/8308.

Partnerskab mellem Dansk Sprognævn, Nordfyns Kommune, Nordfyns Gymnasium og Syddansk Universitet

Dansk Sprognævn er gået ind i et lokalt partnerskab med Nordfyns Kommune, Nordfyns Gymnasium og Syddansk Universitet. Formålet med partnerskabet er at styrke fælles interesser indenfor sprog, uddannelse, turisme og erhvervsudvikling, og i regi af partnerskabet vil nævnet bidrage med at udvikle nye rammer for at dyrke, styrke og undersøge det danske sprog. I 2019 har der været samtaler med Nordfyns Kommune om (turisme)events der sætter sprog på den nationale dagsorden. Ligeledes har der været afholdt et samarbejdsseminar med forskere i dansk fra Syddansk Universitet.

Andre kontakter

Flere af nævnets medarbejdere er engageret i faglige selskaber og institutioner mv.:

Margrethe Heidemann Andersen er medlem af redaktionen af NyS, Nydanske Studier, og af redaktionen af Nyt fra Sprognævnet. Hun er sekretær for fagrådet for retskrivning.

Thomas Hestbæk Andersen er medlem af bestyrelsen for Danske Taler. Han er beskikket som censor i tre censorkorps og dækker i denne egenskab områderne erhvervskommunikation og -sprog og sprogpsykologi. Frem til november var han formand for Nordisk Forening for SFL og Socialsemiotik.

Philip Diderichsen var indtil sin fratrædelse sekretær for fagrådet for fagsprog og sprogteknologi.

Kirsten Lindø Dolberg-Møller er medlem af redaktionen af Nyt fra Sprognævnet. Hun foretager desuden fagfællebedømmelser for danske, videnskabelige forlag og har i 2019 været oversættelsesfaglig konsulent på en fagbogspublikation oversat fra norsk til dansk.

Peter Juel Henrichsen er Sprognævnets repræsentant i ASTIN (Arbejdsgruppen for sprogteknologi i Norden). Han er medlem af Alexandra Instituttets ekspertpanel for projektet Dansk for Alle, medlem af projektgruppen Danish Gigaword (ledet af ITU), konsulent for projekt Ravnur (færøsk talegenkendelse) og beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne.

Jørgen Nørby Jensen var indtil sin fratrædelse medlem af redaktionen af Nyt fra Sprognævnet. Han var projektleder for netordbogen *Nye ord i dansk 1955 til i dag* og førte desuden tilsyn med sproget.dk.

Eva Skafte Jensen var nordisk sekretær frem til 30. august 2019; hun er koordinator for Grammatiknetværket, serieredaktør for Ny forskning i grammatik, medlem af det Kongelige danske Videnskabernes Selskab, bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi, bestyrelsen for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund. Hun underviser på ph.d.-kurser og deltager jævnligt i bedømmelsesarbejde for universiteterne. Hun er beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne og i censorkorpset for lingvistik. Sammen med Marianne Rathje (tidligere SDU, siden 1. april 2019 DSN) og Tina Thode Hougaard (AU) leder hun et netværk for dansk forskning i sprogbrug i de nye medier.

Anita Ågerup Jervelund var indtil sin fratrædelse sekretær for fagrådet for retskrivning. Hun førte tilsyn med sproget.dk og var medlem af sproget.dk's styregruppe.

Sabine Kirchmeier er medlem af bestyrelsen for EFNIL (næstformand siden 2009). Hun er medlem af bestyrelsen for Danske Taler. Hun er beskikket som censor i dansk og datalingvistik.

Anne Kjærgaard var indtil sin fratrædelse medlem af de nordiske sprognævns klarsprogsnetværk. Hun var også medlem af FORVIR (Forum for Videnmodellering i Offentligt Regi) og Dansk Sprognævns repræsentant i Terminologigruppen. Hun var desuden medlem af forskningsgruppen CIRCD (Centre for Interaction Research and Communication Design), forskningsgruppen Kommunikationsrådgivning og en forskningsgruppe om tænke højt-protokoller som metode i arbejdet med at vurdere og evt. omarbejde tekster fra offentlige institutioner til borgere.

Anni Renner Mortensen var indtil sin fratrædelse medlem af redaktionen af Nyt fra Sprognævnet og medlem af Lederforum for Special- og Forskningsbiblioteker, LSF.

Janne Boye Niemelä er kontaktperson for Det Nordiske Tegnsprogsnetværk og censor for tegnsprogstolkeuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole.

Ida Elisabeth Mørch er medlem af redaktionen af Nyt fra Sprognævnet. Hun er Dansk Sprognævns redaktør af sproget.dk. Hun er kasserer i LEDA, Leksikografer i Danmark. Hun er med i gruppen bag Sprogprisen.dk. Hun skriver en klumme til Dansknoter to gange årligt.

Marianne Rathje er nordisk sekretær fra august 2019, medlem af netværket Swearing in Scandinavia og en del af forskergrupperne SpUni – Skriftsproglighed på Universitetet og DigIt – Digital Interaktion, som begge har base på Syddansk Universitet. Hun er beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne og i censorkorpset for sprogpsykologi. Hun er desuden ledende medlem af netværket FoSiDiMe – Forskning i Sprog og Interaktion i Digitale Medier. Endelig skriver Marianne Rathje sprogklummer til Politiken ugentligt.

Jørgen Schack er medlem af Undervisningsministeriets opgavekommission for nationale test (dansk, læsning) og censor i dansk sprog ved Københavns Universitet. Han er endvidere medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Thomas Widmann er sekretær for fagrådet for fagsprog og sprogteknologi.

Oplysning og rådgivning

Ifølge sprognævnsloven skal Dansk Sprognævn "give råd og oplysninger om det danske sprog", herunder "besvare sproglige spørgsmål fra myndigheder og offentligheden om det danske sprogs bygning" og "udgive skrifter om dansk sprog".

Oplysning og rådgivning er således en af nævnets kerneopgaver. Sammenfattende for 2019 vurderes det at Sprognævnets formidlingsforpligtelse ift. rådgivning og oplysning om dansk er blevet samvittighedsfuldt varetaget: Den centrale svartjeneste er reorganiseret, genåbnet med nye åbningstider og har mod slutningen af året igen vundet momentum; nævnets eget forsknings- og fagformidlende tidsskrift *Nyt fra Sprognævnet* har fået ny redaktion og udkommer igen efter en kort lukning som følge af udflytningen; nævnets tilstedeværelse på de sociale medier er øget (især på Facebook); skoletjenesten (med besøg af skole- og gymnasieklasser) er startet op med base i Bogense; nævnets medarbejdere har afholdt foredrag om Sprognævnets rådgivningsvirksomhed, og der er blevet udarbejdet et udkast til en kommunikationsstrategi som skal sikre en sammenhæng mellem alle nævnets formidlende tiltag fremover. Centralt i nævnets formidling står dets hjemmesider, og til dsn.dk er der udviklet et nyt multisøgningsinterface som fungerer som indgangsportal til en stor del af den faglighed nævnet tilbyder, fx *Retskrivningsordbogen*, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* og *Nyt fra Sprognævnet*. For at sikre brugen af nævnets hjemmesider fremover er der iværksat et større arbejde frem mod et nyt hjemmesideunivers. Endelig skal det bemærkes at nævnets udadvendte virke har resulteret i relativt mange mediebidrag i 2019.

De forskellige formidlingsindsatser er nedenfor gennemgået mere i detaljen.

SPØRGSMÅL OG SVAR

Spørgetelefonen spiller en stor rolle for nævnet, for dels er den en primær kanal for alle danskeres spørgsmål om sprog, dels giver den nævnet et unikt indblik i de spørgsmål om dansk sprog der optager sprogbrugerne.

Antallet af henvendelser til svartjenesten er faldet da tjenesten i perioder af 2019 har været lukket pga. udflytningen; nævnets mål om en fastholdelse af aktivitetsniveauet fra 2018 har været en anelse for ambitiøst, dels fordi der har været lukket i længere perioder, dels fordi lukkeperioderne har fået folk til at søge svar andetsteds (bl.a. på sproget.dk), og efter genåbning har aktiviteten derfor kun langsomt rettet sig. Svartjenesten fungerer nu med åbningstider som balancerer med den nuværende bemanding. Åbningstiderne er let reducerede ift. situationen før 1.10.2018, hvor nævnet valgte at lukke for spørgetelefonen om eftermiddagen for at få tid nok til at håndtere udflytningen. Før dette tidspunkt var spørgetelefonen åben 16 timer om ugen. Aktuelt er den åben 13 timer om ugen. I 2019 er Sprognævnet begyndt at besvare spørgsmål via Facebooks meddelelsesfunktion. Denne indsats er stadig under udvikling og vil blive evalueret i 2020.

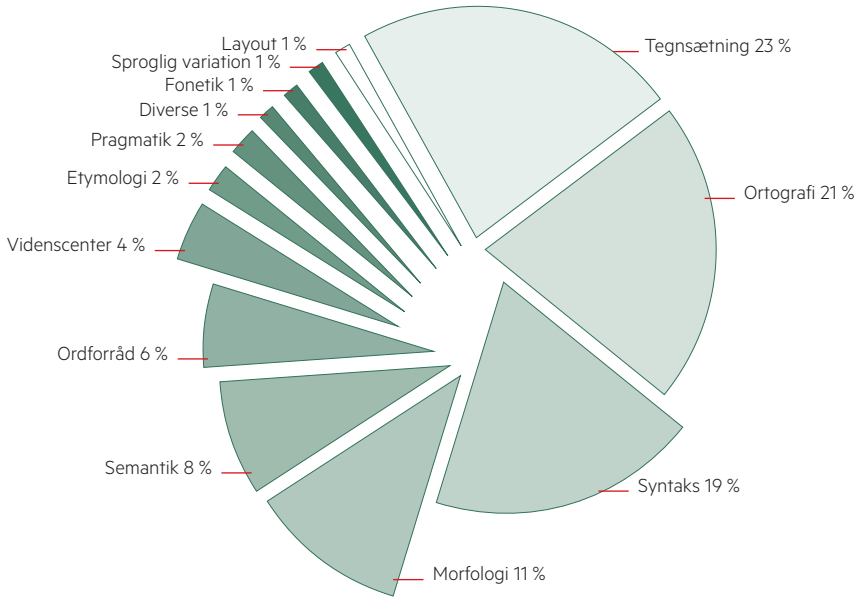
Nedenstående tabel viser en oversigt over udviklingen i antallet af svar.

Svarstatistik	2016	2017	2018	2019	Forskel
Telefoniske og skriftlige svar	5.775	5.819	5.110	4.617	-10%
Registrerede svar	151	105	136	141	4%
Tegnsprog: svar	79	95	166	143	-14%

Anmærkning: Registrerede svar er svar der anses for særlig relevante, fx fordi de ikke kan findes i gængse ordbøger og håndbøger, eller fordi de afspejler nye udviklinger i sprognormer og sprogproblemer. Disse registreres i en database.

Det skal bemærkes at antallet af svar har rettet sig: Ved udgangen af 3. kvartal blev 3.500 svar estimeret som et forventeligt resultat for 2019. Det faktiske tal blev 4.617.

Spørgsmålene registreres i forskellige kategorier således at det er muligt at følge med i på hvilke områder der er størst efterspørgsel på information. De fire største grupper er tegnsætning (især komma), ortografi (retskrivning), syntaks (ordstilling, sætningens opbygning) og morfologi (bøjning), og denne fordeling af spørgsmål ligner de forrige års.

DANSK SPROGNÆVNS HJEMMESIDER OG DIGITALE KOMMUNIKATIONSKANALER

Det overordnede formål for nævnets rådgivningsvirksomhed er at styrke sprog og kommunikation i det danske samfund og hjælpe alle til at udtrykke sig på et klart og formålstjenligt sprog. Heraf følger at nævnet dels skal udvikle relevante informations- og rådgivningstilbud som kan nå bredt ud, dels søge at ramme bestemte brugergrupper mere målrettet.

Blandt de digitale kanaler som nævnet bruger for at nå det brede publikum, er dsn.dk, sproget.dk, diverse apper, sociale medier (se selvstændigt afsnit nedenfor), *Nyt fra Sprognævnet* og *Retskrivningsbøger gennem historien (ROhist)* – en hjemmeside der

illustrerer retskrivningens historie. *Retskrivningsordbogen* er tilgængelig flere steder, fx på dsn.dk, på sproget.dk og i appen RO+, men også via kommercielle platforme som Ordbogen.com. Forskningsresultater formidles via dsn.dk og via tidsskrift.dk.

Antallet af brugere på disse kanaler og deres adfærd og reaktioner giver et fingerpeg om i hvilket omfang nævnets tjenester bliver brugt og efterspurgt, og det danner grundlag for videreudvikling af tjenesterne og udvikling af nye tiltag.

Nedenstående tabel viser en oversigt over søgninger. Det kan konstateres at der er sket en stærk stigning i antallet af søgninger. Samarbejdet med Ordbogen.com trækker de fleste søgninger.

Trafiktal (besøg på Dansk Sprognævns hjemmesider)	**2018**	**2019**
dsn.dk		
Antal sessioner	1.422.345	1.388.325
dansktegnsprog.dk		
Antal sessioner	16.453	20.035
Retskrivningsordbogen		
Antal søgninger via dsn.dk og sproget.dk	–	32.366.558*
Antal søgninger via dsn.dk	2.756.986	2.728.712
Antal søgninger via Ordbogen.com	61.790.488	131.860.170
Nye ord i dansk 1955 til i dag		
Antal søgninger i API'et, dvs. også via sproget.dk	–	25.372.058*
Antal søgninger via dsn.dk	69.156	96.472
sproget.dk		
Antal sessioner	7.310.783	9.193.991
Retskrivningsordbøger gennem historien		
Antal sessioner	7.001	6.582
I alt	**73.373.212**	**145.294.287**
*[I alt for alle former for søgninger (også *)]*	–	*[203.032.903]*

Det skal bemærkes at det at måle på antallet af søgninger er behæftet med nogen fluktuation. To forhold kan illustrere dette:

- For det første opgør Ordbogen.com søgninger lidt anderledes i år end tidligere fordi deres nye hjemmeside håndterer søgninger teknisk anderledes: Flere søger nu i ordbogen som en del af en samlet pakke (uden at være tvunget til at vælge en specifik ordbog først, fx *Retskrivningsordbogen*), og det giver mange flere såkaldt 'indirekte søgninger' og færre 'direkte'.
- For det andet har vi i år kunnet trække nye tal, nemlig for søgninger i selve ordbogsdatabasen via både vores hjemmeside og via sproget.dk, som er den hjemmeside vi samarbejder med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab om. Disse søgninger er i tabellen markeret med en asterisk*, og de viser at trafiktallet ift. Sprognævnets hjemmesider er langt højere end tidligere opgjort.

I 2019 er der indgået kontrakt med Gyldendal om at medtage en digital version af *Retskrivningsordbogen* i de pakker med ordbøger som Gyldendal tilbyder folkeskolernes

mellemtrin og udskolingstrin. Det antages at denne markedsføring af *Retskrivningsordbogen* vil influere positivt på brugen af ordbogen og antallet af søgninger/visninger, omend niveauet herfor er svært at estimere. I folkeskoleregi anvendes *Retskrivningsordbogen* væsentligst i forbindelse med den årlige afgangsprøve i stavning for 9.-klasserne.

Sprognævnet har evalueret sin nuværende hjemmeside (dsn.dk) i 2019, og trods et tilfredsstillende resultat af denne evaluering arbejder nævnet på at migrere hjemmesiden til et nyt CMS-system, dels for at få mobiloptimeret hjemmesiden, dels for at reducere omkostningerne til driften af hjemmesiden.

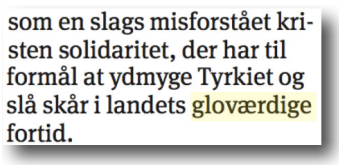
Sprogportalen sproget.dk

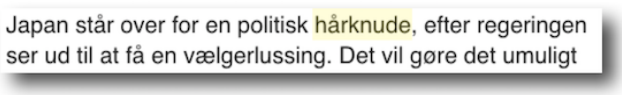
På sproget.dk, som Dansk Sprognævn driver sammen med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, finder man vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet der giver adgang til officielle og autoritative ordbøger og opslagsværker og tilbyder professionel sproglig hjælp.

Fra søgefeltet får man bl.a. adgang til *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* og *Schultz' Dansk Synonymordbog*; man finder svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn og redaktionen af ordnet.dk, oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som "Udtale", "Etymologi", "Ordsprog" m.fl. I små quizzer kan man derudover teste sin viden om fx typiske retskrivningsproblemer, gamle ord og ordsprog, ord fra vores nabosprog, pendulord mv.

I det forløbne år har den redaktionelle aktivitet på sproget.dk primært været på de indre linjer idet der arbejdes på at få flyttet sproget.dk over på en digital platform der i højere grad end tilfældet er i dag, kan opfylde redaktionens – og brugernes – ønsker til siden. Målet er dels at gøre siden enklere at vedligeholde og opdatere, dels at få den gjort mobilvenlig så den i højere grad kan benyttes fra mindre skærme og mobile enheder. Samtidig skal søgeresultatlisten forbedres så det på sigt bliver lettere at orientere sig i de efterhånden mange forskellige undersider med sproglig vejledning. Dette arbejde forventes at fortsætte i de(t) kommende år.

Herudover er der lagt 31 nye svar fra Sprognævnet på sproget.dk således at det samlede antal nu er 644. Hertil kommer at der fra Retskrivningsreglerne på sproget.dk er indsat links til de pågældende gennemgange under "Typiske problemer" – og omvendt; besøger man eksempelvis reglernes § 57, "Bindestreg", finder man nu også et link til "Typiske problemer med bindestreger". Og så har siden *Smid en smutter* fået en overhaling og er blevet suppleret med billeder af autentiske eksempler på de forskellige smuttere, som fx *gloværdig fortid* og *politiske hårknuder*.

som en slags misforstået kristen solidaritet, der har til formål at ydmyge Tyrkiet og slå skår i landets gloværdige fortid.

Japan står over for en politisk hårknude, efter regeringen ser ud til at få en vælgerlussing. Det vil gøre det umuligt

Trafikken på hjemmesiden er fortsat stigende. Ved årsskiftet havde sproget.dk i gennemsnit knap 30.000 besøgende på hverdage (mod ca. 18.000 i gennemsnit i weekender). Og den 12. marts 2019 blev der endnu engang sat ny besøgsrekord da hele 40.367 brugere lagde vejen forbi sproget.dk.

Sproget.dk udvikles og drives i et samarbejde mellem Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL). Sprognævnets redaktør er Ida Elisabeth Mørch, og DSL's redaktør er Laurids Kristian Fahl. Desuden er der tilknyttet studentermedhjælpere fra begge institutioner. I Sprognævnet fortsatte Magnus Reenberg Eriksen til december, og fra august 2019 har Johanne Niclasen Jensen været studentermedhjælp på sproget.dk.

Dansk Sprognævn på de sociale medier

Dansk Sprognævn har siden november 2016 haft profiler på Twitter, LinkedIn og Facebook. Twitterkontoen er i slutningen af 2019 blevet deaktiveret som konsekvens af at den stort set ikke har været benyttet. LinkedIn har i 2019 primært været brugt til annoncering af arrangementer og stillinger. Sprognævnets væsentligste sociale mediekanal er Facebook, og i årets løb er der slået præcis 100 opslag op på Facebook. Indsatsen på Facebook er ligeledes blevet evalueret, og en ny plan for Sprognævnets tilstedeværelse på Facebook er blevet udarbejdet – bl.a. med en typologi over opslag og et aktuelt forsøg på at inddrage Facebook-henvendelser i svartjenesten.

Afdeling for Dansk Tegnsprog har siden 2016 haft en side på Facebook. Siden er rettet mod samme målgruppe som dansktegnsprog.dk, altså personer der har dansk tegnsprog som modersmål, personer der behersker dansk tegnsprog i et eller andet omfang, og personer der gerne vil vide mere om dansk tegnsprog. Formålet med siden er at præsentere målgruppen for det indhold der løbende lægges ud på dansktegnsprog.dk, og at fortælle om de aktiviteter Afdeling for Dansk Tegnsprog deltager i. I løbet af 2019 har afdelingen slået et opslag op cirka en gang om ugen.

En oversigt over udviklingen i antallet af brugere på nævnets sociale mediekanaler er givet i tabellen nedenfor. Tabellen viser at Sprognævnets mål om en forøgelse af det samlede antal brugere af nævnets sociale mediekanaler med 10 % i forhold til niveauet i 2018 er mere end indfriet, og dette resultat er tilfredsstillende i lyset af at nævnets tilstedeværelse i sociale medier har været et fokusområde i 2019.

Sociale medier	2018	2019	Forøgelse
DSN			
Facebook (følgere)	3.743	4.578	22 %
Twitter	366	470	28 %
LinkedIn	543	972	79 %
I alt	*4.652*	*6.020*	*29 %*
Dansk Tegnsprog			
Facebook (følgere)	1.271	1.422	12 %

Sproget.dk har i flere år været til stede på Facebook, Instagram og LinkedIn. Sproget.dk's tilstedeværelse på sociale medier har til formål at sprede sprogglæde bl.a. ved

at vække interessen for den gode og inspirerende kommunikation. En oversigt over udviklingen i antallet af brugere på sproget.dk's sociale mediekanaler er givet i tabellen nedenfor.

Sociale medier, sproget.dk	2018	2019	Forøgelse
Facebook (følgere)	7.554	8.252	9 %
Instagram	9.608	11.400	19 %
LinkedIn	1.350	1.900	41 %
I alt	*18.512*	*21.552*	*16 %*

På Facebook er antallet af brugere igen øget betydeligt i 2019, nemlig fra 7.554 til 8.252, altså en øgning på 9 %. Indholdet i de fire ugentlige Facebookopslag spænder vidt, men især opslag om danske dialekter, typiske sproglige problemer og ny sprogbrug hitter. Årets mest populære opslag, "Vi ved nemlig alle, at dialekterne kan have forskellige ord. Men de færreste tænker nok over, at grammatikken faktisk også kan variere med dialekten (..)" (som linkede til en artikel på Videnskab.dk) nåede ud til 11.200 Facebook-brugere.

På Instagram er sproget.dk oppe på 11.400 følgere, hvilket er en stigning på 19 % i forhold til sidste år. I de ca. 2 ugentlige opslag på Instagram fokuseres der på sproget i det offentlige rum, fx skilte med sjove sprogfejl eller eksempler på kreativ, humoristisk eller nytænkende sprogbrug. En del følgere deler egne billeder af sprog og sprogbrug med sproget.dk. Det billede der det seneste år fik mest opmærksomhed med hele 1.140 likes, var det om det løbende toilet:

FOREDRAG OG BESØG

Efter flytningen til Bogense har der været fokus på at genoptage Sprognævnets skoletjeneste hvor skoler og gymnasier inviteres til et besøg på nævnet af et par timers varighed (med rundvisning og faglige foredrag samt workshop med nævnets digitale hjælpemidler). Invitationer blev sendt ud til alle skoler og gymnasier på Fyn og i en del af det syd- og østjyske område. Derudover har nævnets medarbejdere holdt foredrag ude af huset om Dansk Sprognævns virke og nævnets rådgivningstilbud. I alt er det blevet til 6 skolebesøg (alle positivt evalueret), 1 besøg fra Sprogambassadørerne (positivt evalueret) og 12 formidlingsforedrag.

DANSK SPROGNÆVN I MEDIERNE

I første halvår af 2019 var der mange mediehenvendelser og megen medieomtale i forbindelse med flytningen af Dansk Sprognævn fra Frederiksberg til Bogense, men i sidste halvår har fokus heldigvis ændret sig så medierne henvender sig i forbindelse med historier om sproglige emner. Tallene nedenfor angiver nævnets mediebidrag, og der er samlet sket en stigning på 63 %. Opgørelsen angiver alene mediebidrag om nævnets faglighed – ikke om udflytningen. Derudover er bidrag til Ritzau kun medregnet én gang hvorfor det faktiske medietryk ift. spredning i medier er noget større end indikeret af tallene.

Mediestatistik	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Interviews radio	9	28	22	20
Interviews tv	2	5	6	8
Interviews aviser/blade	13	24	19	22
Interviews internet	0	0	0	4
Kronikker	1	0	1	0
Læserbreve/debatindlæg	0	1	2	0
Klummer	7	1	2	31
I alt	*32*	*59*	*52*	*85*

Som tidligere år har Sprognævnet i 2019 stillet medarbejdere til rådighed som sprogeksperter i radioudsendelsen Klog på sprog på DR P1, og i samarbejde med programmet har nævnet forberedt og deltaget i kåringen af årets ord 2019; *klimatosse* blev kåret som årets ord i december 2019 i en direkte udsendelse fra Nordfyns Gymnasium. Endvidere leverer Marianne Rathje faste klummer til Politiken, og denne indsats forklarer en stor del af stigningen i antallet af mediebidrag.

OPLYSNING OM SPROGTEKNOLOGI SAMT RESURSER: DSN.DK OG SPROGTEK2018.DK SAMT COR

I begyndelsen af 2018 nedsatte Kulturministeren et sprogteknologisk udvalg under Dansk Sprognævn. Udvalget har inddraget mere end 120 offentlige og private institutioner og virksomheder i en række workshops og seminarer for at afdække behovet og afsøge mulighederne for at understøtte brugen af dansk i forbindelse med kunstig intelligens (AI). Resultaterne blev i april 2019 præsenteret i rapporten *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse*. Både dsn.dk og sprogtek2018.dk er i den forbindelse opdateret med rapporten og udvalgets anbefalinger.

I rapporten konkluderer udvalget at udvikling af fx chatrobotter, taleassistenter, tekstanalysesystemer og automatisk oversættelse med høj sproglig kvalitet for dansk er en enorm udfordring for de globale og lokale AI-virksomheder. De investeringer som skal til, er for resursekrævende, og det modvirker udviklingen af nye AI-produkter i et sundt og konkurrencedygtigt marked.

Der er derfor brug for offentlige investeringer i åbne sprogresurser og bedre værktøjer til dansk sprogforståelse (tale og tekst) for at det danske samfund kan få udbytte af den nye teknologi. Samtidig bør der investeres mere i uddannelse og forskning i dansk sprogteknologi for at dansk også kan være med i fremtidens systemer.

Gennem årene er der med offentlig og privat støtte blevet udviklet en række sprogresurser og -værktøjer for dansk, men indsatserne har været spredte og ukoordinerede. Der har bl.a. ikke været tilstrækkelig opmærksomhed på at disse resurser, som ofte har kostet millionbeløb at producere, efterfølgende skulle kunne stilles frit til rådighed. Det betyder at mange datasæt kun er begrænset eller slet ikke anvendelige.

Udvalget foreslår derfor:

- at der oprettes en organisation som har til opgave at koordinere indsatsen for dansk sprogteknologi
- at der oprettes en dansk sprogbank som skal understøtte udviklingen og vedligeholdelse af danske produkter baseret på sprogteknologi og kunstig intelligens, bl.a. ved at gøre danske sprogresurser og sprogværktøjer frit tilgængelige, herunder en dansk termbank
- at uddannelse i dansk sprogteknologi prioriteres
- at forskning i dansk sprogteknologi styrkes
- at offentlige institutioner får mere fokus på at de ved at stille sproglige data til rådighed kan være med til at sikre brugen af dansk på alle samfundsområder.

I forbindelse med udgivelsen af rapporten udgav udvalget en oversigt over de danske sprogresurser og sproglige datasæt som har kunnet identificeres i forbindelse med udvalgets arbejde og som fremover kan danne grundlaget for en dansk sprogbank.

I forlængelse af udvalgets anbefaling om et øget offentligt fokus på at stille sproglige data til rådighed arbejder Sprognævnet med et overordentligt ambitiøst mål om at omlægge *Retskrivningsordbogen* i sin helhed til et dataformat der kan tilgås af talesyntese og talegenkendelse. *Retskrivningsordbogen* vil i fremtiden skulle omfatte et standardiseret ordregister kaldet COR (det Centrale Ordregister). Alle ord og bøjningsformer i ordbogen vil blive tildelt COR-numre. Desuden vil COR-registeret anvise nummerområder til det øvrige danske ordstof (fx navne og fagtermer). Det Centrale Ordregister vil være frit tilgængeligt for alle sprogteknologiske formål. Projektet er fagligt ambitiøst da det udvider nævnets virke til også at omfatte digitalt medieret talesprog, og det er ambitiøst fordi det afhænger af eksterne samarbejdspartnere, herunder velvilje og finansiering fra Digitaliseringsstyrelsen. I 2019 er en demoapplikation af COR gjort tilgængelig på dsn.dk; den trækker på 380.000 bøjede ord, svarende til ca. 60.000 opslagsord (svarende til ca. 90 % af *Retskrivningsordbogens* opslagsord).

OPLYSNING OG RÅDGIVNING OM DANSK TEGNSPROG

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en svartjeneste hvor interesserede kan stille spørgsmål om dansk tegnsprog. Svartjenesten fik og besvarede 143 spørgsmål om dansk tegnsprog i løbet af 2019. Hjemmesiden dansktegnsprog.dk, der har til formål

at oplyse og rådgive om dansk tegnsprog og som redigeres af afdelingen, er desuden blevet suppleret med 15 spørgsmål og svar om dansk tegnsprog.

I forbindelse med afdelingens rådgivnings- og oplysningsvirksomhed har afdelingen behov for at trække på de (temmelig få) resurser der eksisterer om dansk tegnsprog. Udover en række ordbøger drejer det sig især om den elektroniske tegnbase som Ordbog over Dansk Tegnsprog har etableret, og det er derfor en stor lettelse for afdelingen at Ordbog over Dansk Tegnsprog har fået midler til at fortsætte i 2020-2023.

En anden vigtig forudsætning for afdelingens rådgivning og oplysning om dansk tegnsprog er den såkaldte referencegruppe der blev etableret i 2016. Referencegruppen består af cirka 30 medlemmer med dansk tegnsprog som modersmål. Medlemmerne repræsenterer en bred geografisk, aldersmæssig og uddannelsesmæssig spredning. Gruppens medlemmer er med i en lukket gruppe på Facebook, og afdelingen indsamler informationer fra medlemmerne i forbindelse med spørgsmål om fx tegns udførelse og betydning. Der blev holdt et møde med referencegruppen i Fredericia i januar 2019. Formålet med mødet var at anerkende deres frivillige bidrag til afdelingens arbejde.

Afdelingen har desuden intensiveret arbejdet med databasen over spørgsmål og svar om dansk tegnsprog der er så interessante at de bør registreres til senere brug. Basen indeholder nu i alt 84 henvendelser og tilhørende svar.

Afdeling for Dansk Tegnsprogs hjemmeside, dansktegnsprog.dk

Siden dansktegnsprog.dk blev lanceret i 2017. Den henvender sig til personer der har dansk tegnsprog som modersmål, personer der behersker dansk tegnsprog i et eller andet omfang, og personer der gerne vil vide mere om dansk tegnsprog. Formålet med siden er at oplyse og rådgive om dansk tegnsprog. Siden indeholder bl.a. spørgsmål og svar om dansk tegnsprog, temasider om forskellige aspekter af dansk tegnsprog, quizzer, nyheder og linksamlinger over fx ordbøger og undervisningstilbud i dansk tegnsprog. Sidens indhold er både på dansk tegnsprog og på dansk.

I 2019 var der i alt 32.567 sidevisninger og 20.035 sessioner på siden. I løbet af 2019 er der fx blevet tilføjet 4 nye temaer om dansk tegnsprog og 15 spørgsmål og svar om dansk tegnsprog.

Dansktegnsprog.dk er finansieret af afdelingens egne midler.

Arrangementer om tegnsprog

Afdeling for Dansk Tegnsprog fejrede i samarbejde med Danske Døves Landsforbund (DDL) dansk tegnsprogs dag d. 10. maj 2019. Der blev holdt en stor spørgekonkurrence på Skype og Facebook. Der var tilmeldt 13 medlemsforeninger af DDL, herunder ca. 350 deltagere som var fysisk til stede i de respektive foreninger. Konkurrencen bød på 32 spørgsmål om dansk tegnsprog. Alle som ikke var fysisk til stede, kunne følge med på Facebook.

I 2019 arrangerede afdelingen desuden kåringen af årets tegn som en pendant til kåringen af årets ord. Af de indsendte forslag blev tegnet for 'tolk' kåret som det tegn der bedst kendetegner 2019. Kåringen fandt sted via en live-udsendelse hos Døvefilm,

og juryen bestod af repræsentanter for interesseorganisationer, Dansk Tegnsprogsråd og Københavns Professionshøjskole. Tegnet for 'tolk' var i skarp konkurrence med især tegnene for 'Brohusgade' og for 'klimaforandring', som var to af de andre forslag der var blevet indsendt som kandidater til årets tegn 2019. Kåringen af årets tegn blev arrangeret for første gang i 2019.

Afdelingen holdt et dialogmøde om dansk tegnsprog i Vejle i marts 2019 hvor der deltog ca. 35 personer.

Normering

Ifølge sprognævnsloven er det Dansk Sprognævns opgave at „fastlægge den danske retskrivning og udgive den officielle danske retskrivningsordbog".

I 2019 har nævnet opretholdt en stabil drift af den digitaliserede udgave af *Retskrivningsordbogen* (som bl.a. kan tilgås på nettet via appen *RO⁺*). Det bagvedliggende arbejde med at normere retskrivningen er reorganiseret som følge af fratrædelser og nyansættelser, og *Retskrivningsordbogen* har ikke resultatmæssigt været påvirket af udflytningen.

De nærmere detaljer i nævnets arbejde med normering i 2019 fremgår nedenfor.

RETSKRIVNINGSORDBOGEN

I *Retskrivningsordbogen* offentliggøres den officielle danske retskrivning, som skal følges af skolen, af alle dele af den offentlige forvaltning, af Folketinget og myndigheder med tilknytning til Folketinget samt af domstolene.

Siden 2014 er de digitale udgaver af *Retskrivningsordbogen* blevet opdateret med nye opslagsord og mindre tilføjelser, fx flere betydningsoplysninger, én gang om året efter præsentation i repræsentantskabet. I 2019 er *Retskrivningsordbogen* blevet forøget med 205 nye opslagsord og 25 tilføjelser i eksisterende ordbogsartikler. Publiceringen fandt sted 16. januar 2020 i de digitale udgaver af *Retskrivningsordbogen* på dsn.dk, sproget.dk, RO⁺ og Ordbogen.com. Samtidig med opdateringen blev listerne over tilføjelserne tilgængelige på Sprognævnets hjemmeside, hvor der også ligger en generel information om den løbende opdatering.

Den trykte og den digitale ordbog er ikke ens idet den digitale ordbog opdateres årligt med nye tilføjelser. Den seneste udgave af den trykte udgave af *Retskrivningsordbogen* (4. udg., 2012) er dog fortsat gældende, og der vil først blive udgivet en ny udgave når der skal indføres ændringer af stavemåder eller i retskrivningsreglerne. Ved udgangen af 2019 er 4. udgave af *Retskrivningsordbogen* trykt i i alt 5 oplag svarende til ca. 45.000 eksemplarer.

Siden september 2018 har det også været muligt gratis at hente RO⁺ som app via App Store og Google Play. Hvis man bruger appen, får man et retskrivningstip en gang om måneden hvor man bliver klogere på apostroffer, anførselstegn, store og små bogstaver og meget mere. Appen er udviklet i samarbejde med appbureauet Springfeed.

NYE OPSLAGSORD 2019

antiinflammatorisk *adj., itk. d.s.*, -e; anti-inflammatorisk kost	**biovidenskab** *sb.*, -en, -er, -erne	**biovidenskabelig** *adj.*, -t, -e
blend *sb.*, -et, -s, -ene *(blanding)*; et blend af rock og country	**bonusdatter** *sb.*, -en, bonusdøtre, bonusdøtrene	**bonussøn** *sb.*, -nen, -ner, -nerne
bootcamp *sb.*, -en, -s, -ene	**borreliose** *sb.*, -n *(en infektionssygdom)*	**brevte** *sb.*, -en, -er, -erne
bruttoliste *sb.*, -n, -r, -rne	**cand.pæd.psych.** *sb.*, cand.pæd.psych. en, cand.pæd.psych.er, cand.pæd.psych. erne (*fork. for* candidatus paedagogiae psychologiae *og* candidata paedagogiae psychologiae), *i sms.* cand.pæd.psych.-, *fx* cand.pæd.psych.-studerende	**ciskønnet** *adj.*, ciskønnede *(som identificerer sig med sit biologiske køn)*
clickbait *sb.*, -en, clickbait *el.* -s, -ene *(overskrift e.l. der skal lokke internetbrugere til at klikke på et bestemt link)*	**colitis** *sb.*, -sen *(tyktarmsbetændelse)*	**confitere** (*el.* konfitere) *vb.*, -r, -de, -t *(tilberede og konservere fx andekød ved at lade det simre i fedt)*
daybed *sb.*, -den, -s, -dene *(en briks)*	**drømmescenarie** (*el.* drømmescenario) *sb.*, -t, -r, -rne	**drømmescenario** (*el.* drømmescenarie) *sb.*, -et *el.* drømmescenariet, -er *el.* drømmescenarier, -erne *el.* drømmescenarierne
ekkokammer *sb.*, -et, ekkokamre, ekkokamrene; internettets ekkokammer	**elevsammensætning** *sb.*, -en, -er, -erne	**enighed** *sb.*, -en
enkeltmandsvirksomhed *sb.*, -en, -er, -erne	**fagfællebedømmer** *sb.*, -en, -e, -ne	**feed** *sb.*, -et, feed *el.* -s, -ene; dele nyheder på sit feed
ferskvandsakvarie (*el.* ferskvandsakvarium) *sb.*, -t, -r, -rne	**ferskvandsakvarium** (*el.* ferskvandsakvarie) *sb.*, ferskvandsakvariet, ferskvandsakvarier, ferskvandsakvarierne	**fildelingstjeneste** *sb.*, -n, -r, -rne
filmserie *sb.*, -n, -r, -rne	**flaskeautomat** *sb.*, -en, -er, -erne	**flow-TV** (*el.* flow-tv) *sb.*, flow-TV'et
flow-tv (*el.* flow-TV) *sb.*, flow-tv'et	**fokusområde** *sb.*, -t, -r, -rne	**folketingsformand** *sb.*, -en, folketingsformænd, folketingsformændene
fortælletradition *sb.*, -en, -er, -erne	**fossilfri** *adj.*, -t, -e *el.* fossilfri; fossilfri energi	**frembusende** *ubøj. adj.*
fritidsbolig *sb.*, -en, -er, -erne	**fælleskommunal** *adj.*, -t, -e	**gadefodbold** *sb.*, -en
gadekøkken *sb.*, -et, -er, -erne	**2. game** *vb.*, -r, -de, -t *(spille computerspil)*	**gamer** *sb.*, -en, -e, -ne *(person som spiller computerspil)*
gasgrill *sb.*, -en, -er *el.* gasgrill, -e(r)ne	**generationsroman** *sb.*, -en, -er, -erne	**genindspilning** *sb.*, -en, -er, -erne
genoptjene vb., -r, genoptjente, genoptjent	**godstransport** *sb.*, -en, -er, -erne	**gojibær** *sb.*, -ret, gojibær, -rene
granola *sb.*, -en, -er, -erne *(en slags mysli)*	**gyngestativ** *sb.*, -et, -er, -erne	**halvårsrapport** *sb.*, -en, -er, -erne
handelsvare *sb.*, -n, -r, -rne	**hippocampus** *sb. (fk.) (et område i hjernen)*	**højreside** *sb.*, -n, -r, -rne
højtbelagt *adj.*, -e; højtbelagt smørrebrød	**højtkvalificeret** *adj.*, højtkvalificerede	**identitetspolitik** *sb.*, -ken, -ker, -kerne
identitetspolitisk *adj., itk. d.s.*, -e	**idérig** *adj.*, -t, -e *(jf. § 5.2)*	**idéudvikling** *sb.*, -en, -er, -erne *(jf. § 5.2)*
idrætsmedicin *sb.*, -en	**idrætsmediciner** *sb.*, -en, -e, -ne	**idrætsmedicinsk** *adj., itk. d.s.*, -e
ikketroende *ubøj. adj.*	**ikkevestlig** *adj.*, -t, -e	**iltindhold** *sb.*, -et,
indsatsområde *sb.*, -t, -r, -rne	**influencer** *sb.*, -en, -e, -ne; arbejde fuldtid som blogger og influencer	**instagramme** *vb.*, -r, -de, -t *(lægge et billede ud på nettet via det sociale netværk Instagram)*
instagrammer *sb.*, -en, -e, -ne *(person der lægger billeder ud på nettet via det sociale netværk Instagram)*	**iste** *sb.*, -en, -er, -erne	**IT-sikkerhed** (*el.* it-sikkerhed) *sb.*, -en
it-sikkerhed (*el.* IT-sikkerhed) *sb.*, -en	**IT-virksomhed** (*el.* it-virksomhed) *sb.*, -en, -er, -erne	**it-virksomhed** (*el.* IT-virksomhed) *sb.*, -en, -er, -erne
jordlag *sb.*, -et, jordlag, -ene	**klimamål** *sb.*, -et, klimamål, -ene	**konfitere** (*el.* confitere) vb., -r, -de, -t *(tilberede og konservere fx andekød ved at lade det simre i fedt)*

kontrachance *sb.*, -n, -r, -rne *(målchance der er opstået efter et kontraangreb)*	**kriminalteknisk** *adj., itk. d.s.*, -e	**kryptovaluta** *sb.*, -en, -er, -erne
kræftlæge *sb.*, -n, -r, -rne	**kulkraft** *sb.*, -en	**kulturhistoriker** *sb.*, -en, -e, -ne
kulturkanon *sb.*, -en, -er, -erne	**kunstgalleri** *sb.*, -et, -er, -erne	**kvalifikationstillæg** *sb.*, -get, kvalifikations-tillæg, -gene
lammekrone *sb.*, -n, -r, -rne *(en kødudskæring)*	**langtidshæve** *vb.*, -r, -de, -t	**langtidsstege** *vb.*, -r, langtidsstegte, langtidsstegt
langtidsstegning *sb.*, -en, -er, -erne	**lassi** *sb.*, -en, -er, -erne *(en indisk yoghurtdrik)*	**lommelet** *sb.*, -ten, -ter, -terne *(et papirlommetørklæde)*
lynstege *vb.*, -r, lynstegte, lynstegt	**lynstegning** *sb.*, -en, -er, -erne	**læsertal** *sb.*, -let, læsertal, -lene, *i sms.* læsertals-, *fx* læsertalsundersøgelse
madpincet *sb.*, -ten, -ter, -terne	**mandelsplit** *sb.*, -ten, -ter, -terne	**megabit** *sb.*, -ten, megabit, -tene *(måleenhed for datamængder)* (*fork.:* Mb)
meme *sb.*, -t, -r *el.* -s, -rne *(et i reglen humoristisk billede, videoklip e.l. som deles på internettet)*	**mobilbetaling** *sb.*, -en, -er, -erne	**mortadella** *sb.*, -en, -er, -erne *(en pølse)*
muskelmasse *sb.*, -n	**nulsumsspil** *sb.*, -let, nulsumsspil, -lene	**nyfortolke** *vb.*, -r, -de, -t
nyfortolkning *sb.*, -en, -er, -erne	**ombooke** *vb.*, -r, -de, -t; ombooke flybilletter	**ombooking** (*el.* ombookning) *sb.*, -en, -er, -erne *(det at ombooke)*, *i sms.* ombooking-, *fx* ombookinggebyr
ombookning (*el.* ombooking) *sb.*, -en, -er, -erne *(det at ombooke)*, *i sms.* ombooknings-, *fx* ombookningsgebyr	**omprogrammere** *vb.*, -r, -de, -t	**omprogrammering** *sb.*, -en, -er, -erne
overraskelsesmoment *sb.*, -et, -er, -erne	**panini** *sb.*, -en, -er, -erne *(en ristet sandwich)*	**partshøring** *sb.*, -en, -er, -erne
persondata *sb.*, -et, persondata, -ene, *i sms.* persondata-, *fx* persondatabeskyttelse	**petroleumsblå** *adj.*, -t, petroleumsblå	**pladsreservation** *sb.*, -en, -er, -erne
plantebaseret *adj.*, plantebaserede; plantebaseret materiale	**plantefars** *sb.*, -en, -er, -erne	**portrætbog** *sb.*, -en, portrætbøger, portrætbøgerne
posete *sb.*, -en, -er, -erne	**pressefoto** *sb.*, -et, -er *el.* -s, -e(r)ne	**refluks** *sb.*, -en *(tilbageløb af mavesyre fra mavesækken til spiserøret)*
regelbrud *sb.*, -det, regelbrud, -dene	**religionshistorie** *sb.*, -n	**religionshistoriker** *sb.*, -en, -e, -ne
religionshistorisk *adj., itk. d.s.*, -e	**robotteknologi** *sb.*, -en, -er, -erne	**rohingya** *sb.*, -en, -er, -erne *(medlem af et folkeslag i Myanmar)*
rusvejleder *sb.*, -en, -e, -ne	**saltkværn** *sb.*, -en, -e, -ene	**selvbetjent** *adj.*, -e; selvbetjent bibliotek
skateboarde vb., -r, -de, -t *(løbe på skateboard)*	**skateboarder** *sb.*, -en, -e, -ne	**skateboarding** *sb.*, -en, *i sms.* skateboarding-, *fx* skateboardingkonkurrence
skatteforhøjelse *sb.*, -n, -r, -rne	**skattesænkning** *sb.*, -en, -er, -erne	**skitøj** *sb.*, -et
skiundertøj *sb.*, -et	**skolefag** *sb.*, -et, skolefag, -ene	**skriftsystem** *sb.*, -et, -er, -erne
slavegjort *adj.*, -e	**smuldredej** *sb.*, -en, -e, -ene, i *sms.* smuldredejs-, *fx* smuldredejskage	**snorketryne** *sb.*, -n, -r, -rne
socialkonstruktivisme *sb.*, -n *(den opfattelse at al erkendelse er socialt konstrueret)*	**socialkonstruktivist** *sb.*, -en, -er, -erne *(tilhænger af socialkonstruktivismen)*	**socialkonstruktivistisk** *adj., itk. d.s. (som vedrører socialkonstruktivismen)*
spillerkontrakt *sb.*, -en, -er, -erne	**sprogvanskelighed** *sb.*, -en, -er, -erne	**spumante** *sb.*, -n, -r, -rne (en italiensk mous-serende vin)
spændingshovedpine *sb.*, -n, -r, -rne	**stilikon** *sb.*, -en *el.* -et, -er, -erne *(person hvis fremtræden beundres af mange)*	**stoflighed** *sb.*, -en, -er, -erne
storebededagsaften *sb.*, -en, storebededagsaft(e)ner, storebededagsaft(e)nerne	**streetfood** *sb.*, -en, i sms. streetfood-, fx streetfoodmarked	**stressfri** *adj.*, -t, -e *el.* stressfri; en stressfri jul
studenterkørsel *sb.*, studenterkørslen, studenterkørsler, studenterkørslerne	**studiebolig** *sb.*, -en, -er, -erne	**studiestøtte** *sb.*, -n
støjplaget *adj.*, støjplagede	**syreneutraliserende** *uøj. adj.*; syreneutraliserende medicin	**søgehistorik** *sb.*, -ken, -ker

teriyaki *sb.*, -en, i sms. teriyaki-, fx teriyaki-sovs	**tilgængeliggøre** *vb.*, tilgængeliggør, tilgængeliggjorde, tilgængeliggjort	**tilgængeliggørelse** *sb.*, -n, -r, -rne
transportminister *sb.*, -en, transportministre, transportministrene	**transportministerie** (*el.* transportministerium) *sb.*, -t, -r, -rne	**transportministerium** (*el.* transportministerie) *sb.*, transportministeriet, transportministerier, transportministerierne
trusselsniveau (*el.* trusselniveau) *sb.*, -et, -er, -erne	**trusselniveau** (*el.* trusselsniveau) *sb.*, -et, -er, -erne	**træghed** *sb.*, -en, -er, -erne
turistbåd *sb.*, -en, -e, -ene, i sms. turistbåds-, fx turistbådssejlads	**turistfælde** *sb.*, -n, -r, -rne	**udekøkken** *sb.*, -et, -er, -erne
ungdomsparti *sb.*, -et, -er, -erne	**valgknap** *sb.*, -pen, -per, -perne; trykke på valgknappen	**vederstyggelighed** *sb.*, -en, -er, -erne
vellavet *adj.*, vellavede; vellavet mad	**venstreside** *sb.*, -n, -r, -rne	**verdensopfattelse** *sb.*, -n, -r, -rne
videoblog *sb.*, -gen, -s, -gene	**videoblogger** *sb.*, -en, -e, -ne	**videoklip** *sb.*, -pet, videoklip, -pene
vindfølsom *adj.*, -t, -me; vindfølsomme køretøjer	**visumpligt** *sb.*, -en	**vlog** *sb.*, -gen, -s, -gene *(videoblog)*
vlogger *sb.*, -en, -e, -ne (videoblogger)	**VPN** (*el.* vpn) (*fork. for* virtual private network)	**vpn** (*el.* VPN) (*fork. for* virtual private network)
VPN-forbindelse (*el.* vpn-forbindelse) *sb.*, -n, -r, -rne *(sikker forbindelse mellem computere)*	**vpn-forbindelse** (*el.* VPN-forbindelse) *sb.*, -n, -r, -rne *(sikker forbindelse mellem computere)*	**VVM** (*el.* vvm) (*fork. for* vurdering af virkning på miljøet)
vvm (*el.* VVM) (*fork. for* vurdering af virkning på miljøet)	**VVM-redegørelse** (*el.* vvm-redegørelse) *sb.*, -n, -r, rne	**vvm-redegørelse** (*el.* VVM-redegørelse) *sb.*, -n, -r, rne
voiceover *sb.*, -en, -s, -ne	**voldsdom** *sb.*, -men, -me, -mene	**voluntarisme** *sb.*, -n *(FILOSOFI det at tillægge menneskets vilje afgørende betydning)*
værdipolitik *sb.*, -ken, -ker, -kerne	**værdipolitisk** *adj., itk. d.s.*, -e	**værdisætte** vb., -r, værdisatte, værdisat
youtuber *sb.*, -en, -e, -ne	**åndelighed** *sb.*, -en	**årsomsætning** *sb.*, -en, -er, -erne

Forskning

Ifølge sprognævnsloven har Dansk Sprognævn "til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning" og er forpligtet til at "arbejde på videnskabeligt grundlag". Desuden er Dansk Sprognævn omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv. der gælder for "visse (...) institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave". Sprognævnets forskning har altså det strategiske sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for løsningen af nævnets opgaver, og nævnet er især pålagt en forpligtelse til at "indsamle nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, herunder forkortelser".

På trods af de mange kræfter der er brugt på at flytte Dansk Sprognævn, vidner 2019 om et exceptionelt flot niveau for forskningspublicering (som ligger i forlængelse af 2018's taktiske valg om at fokusere på at fastholde et højt aktivitets- og kvalitetsniveau i nævnets forskning i udflytningsperioden). Således står nævnets medarbejdere bag næsten tre gange så mange fagfællebedømte artikler i 2019 sammenlignet med 2018, og dertil kommer en lang række ikke-fagfællebedømte publikationer, både forskningsartikler og forskningsformidlende artikler. Sideløbende med de mange forskningsbidrag af Sprognævnets medarbejdere er der udkommet to numre af *NyS, Nydanske Sprogstudier*, som fint markerer samarbejdet mellem Sprognævnet og forskere på landets universiteter, og den årlige udgave af *Språk i Norden*, der er et konkret resultat af samarbejdet med sprognævn og -råd i de øvrige nordiske lande. Desuden har nævnet publiceret en forskningstung udgivelse i nævnets konferenceserie, nemlig *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk* om den fremmedsproglige påvirkning af dansk. Sprognævnets forskere arbejder vedholdende på at udbygge forskningsnetværk både nationalt (bl.a. med Syddansk Universitet, som nu er det universitet Sprognævnet er placeret tættest på) og internationalt. I denne sammenhæng har arbejdet med at hjemtage eksterne forskningsmidler fået et øget fokus. Hvad angår emnerne for nævnets forskningsvirke, har der i 2019 været en videreførelse af forskningen i Sprognævnets kernefaglighed (ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling) og hertil et øget fokus på sprogteknologiske problemstillinger og på sociolingvistiske perspektiver.

Yderligere beskrivelser af nævnets forskningsvirke findes nedenfor.

FORSKNINGSUDVALGET

Medlemmer

Professor, dr.phil. Hanne Ruus, Københavns Universitet, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Direktør, dr.philos. Karen Skovgaard-Petersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation.

Seniorforsker, cand.mag. Jørgen Schack, valgt af nævnets videnskabelige personale, og udvalgets sekretær.

Møder

Dansk Sprognævns forskningsudvalg holdt møde i april 2019 hvor man bl.a. behandlede nævnets forskningsberetning for det foregående år (2018) og aktivitetsplanen for det indeværende år (2019).

I sin udtalelse om nævnets forskningsberetning for 2018 finder udvalget at antallet af forskningsartikler og -foredrag har været tilfredsstillende, navnlig i betragtning af de turbulente arbejdsvilkår i 2018. Udvalget er desuden særdeles tilfreds med at det har været muligt at opprioritere forskningen i denne periode. Endelig bifalder udvalget at nævnet ifølge aktivitetsplanen for 2019 vil give sig i kast med et nyt, meget relevant forskningsområde, nemlig en belysning af de sproglige problemstillinger der opstår i interaktion med robotteknologi.

INSTITUTTETS FORSKNINGSPROJEKTER

Forskningsresurser

Ordsamlingen er i 2019 vokset med 552 indtastede excerpter. Det er et fald på i alt 58 % sammenlignet med 2018, og det skyldes at der ikke har været tilstrækkeligt med resurser på grund af udflytningen.

Svarsamlingen: Svar der anses for særlig relevante, fx fordi de ikke kan findes i gængse ordbøger og håndbøger, eller fordi de afspejler nye udviklinger i sprognormer og sprogproblemer, registreres i en database som i 2019 er vokset med 141 svar (105 mundtlige og 36 skriftlige).

Svarsamlingen og svartjenesten tildeles ikke selvstændig forskningstid, men svarene, især de der registreres, repræsenterer ofte et stykke forsknings- og udredningsarbejde, og samlingen er således et vigtigt kildemateriale for forskning i sprognormernes udvikling.

Korpusresurser: Nævnets korpusresurser er vokset markant i 2019. Nævnets primære korpus, 'Korp', med medietekster har fået tilført 325 mio. ord efter at der er blevet genåbnet for tekster fra Infomedia. Fra sommeren 2018 til efteråret 2019 var der stilstand i Korp idet Sprognævnet ikke havde aftaler med de forskellige mediehuse om at levere tekster. En massiv indsats har gjort at disse aftaler er kommet i hus, og de leverancer Sprognævnet har fået fra efteråret 2019, er de mest omfangsrige nogensinde, både hvad angår antallet af ord og spredningen af medier – alle de store, toneangivende danske mediehuse bidrager nu, og hertil kommer en lang række regionale og lokale mediehuse. Det samlede korpus omfatter nu ca. 1,3 mia. ord i løbende tekst fra perioden 2009 til i dag.

I 2019 er Sprognævnet begyndt at indsamle et talesprogskorpus der består af reality-tv-serien *Ex on the beach*, der foreløbig findes i tre sæsoner a 24 afsnit. Seriens første sæson er næsten transskriberet færdig, og korpusset er indtil videre på ca. 135.000 ord. Sprognævnet skal bruge Ex on the beach-korpusset til at kunne følge det danske sprogs udvikling udover det man kan finde i de danske medietekster. Korpusset er alene til intern brug og kan fx konkret bruges til følgende kerne- og forskningsopgaver: indsamling af nye ord, undersøgelser af engelske lån, undersøgelser af groft sprog og undersøgelser af grammatiske fænomener.

Materialet i korpusserne udgør et solidt grundlag for nævnets forskning og finder anvendelse både i kvalitative og kvantitative tilgange til udforskningen af dansk.

Moderne importord i dansk

Projektet Moderne Importord i Dansk, som Pia Jarvad (projektleder), Margrethe Heidemann Andersen, Jørgen Nørby Jensen, Jørgen Schack og Philip Diderichsen indledte i 2016, nåede sin kulmination i 2019 med antologien *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk*; bogen har undertitlen "Dansk Sprognævns konference *Importord i Dansk. København 7. november 2018*" og er bind 6 i Sprognævnets konferenceserie. I antologien dokumenteres mængden af moderne importord dels ved hjælp af en stikprøve fra 3 forskellige aviser fra samme dato i 2016, dels ved hjælp af en analyse af frekvensen af de mest hyppige af de fundne importord i et større aviskorpus. I den forbindelse findes der også en artikel om forskningsværktøjet 'Tidslinjen' der kan illustrere ords og ordforbindelsers frekvens over tid.

Derudover analyseres mængden af moderne importord i forskellige ordbøger (*Retskrivningsordbogen* og *Nye ord i dansk 1955 til i dag*) og i den mest centrale del af ordforrådet, nemlig kerneordene. På den baggrund kan det konkluderes at den fremmedsproglige påvirkning af det undersøgte skriftsprog er meget begrænset. Desuden rummer antologien artikler om hvordan importord tilpasses det danske sprogs struktur, og om hvor mange såkaldte særskrivningsfejl man finder blandt importordene.

Endvidere er der beskrivelser af hvad der forstås ved engelske lån (eller anglicismer), og hvordan man trækker en grænse for hvad der skal tages med i en ordbog eller en database, og hvad der ikke skal. På den måde bliver der trukket tråde til det internationale forskningsnetværk GLAD (Global Anglicism Database) hvor man netop indsamler forskellige typer af engelske lån i forskellige sprog. Endelig indeholder rapporten også et historisk tilbageblik i form af en artikel om danske importord før 1300 og deres efterliv i nutidsdansk.

Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk indeholder følgende artikler:

- Margrethe Heidemann Andersen: Hvad er moderne importord? Om de metodiske og teoretiske overvejelser bag excerperingen af moderne importord
- Margrethe Heidemann Andersen: Moderne importord i danske aviser
- Philip Diderichsen: Moderne importord over tid i høj opløsning
- Philip Diderichsen: Tidslinjen: Dansk Sprognævns n-gram-viewer
- Margrethe Heidemann Andersen: Moderne importord i retskrivningsordbøgerne
- Jørgen Nørby Jensen: Antallet og arten af moderne importord i Nye ord i dansk 1955 til i dag

- Hanne Ruus og Jørgen Schack: Genstridige kerneord. Bestemmelse af kerneord i materiale fra 1970-74 og fra 2012-16
- Jørgen Schack: Kerneimportord
- Henrik Gottlieb: Danske anglicismer i GLAD-projektet
- Pia Jarvad: Tilpasning af moderne importord til dansk
- Margrethe Heidemann Andersen: Særskrivningsfejl blandt moderne importord
- Margrethe Heidemann Andersen: Afløsningsord eller direkte lån?
- Helge Sandøy: Prosjektet Moderne Importord i Språka i Norden
- Hanne Ruus: Danske Importord før 1300 – deres efterliv i nutidsdansk.

Nye danske kerneord

Projektet Nye danske kerneord er en del af den bevilling som nævnet har modtaget fra Kulturministeriets forskningspulje til projektet Moderne Importord i Dansk. Projektet udføres af Jørgen Schack og Philip Diderichsen.

Formålet med projektet er bl.a. at beskrive forekomsten af moderne importord i det centrale ordforråd (ved moderne importord forstås fremmedord fra perioden 1945 og frem). Til dette formål er der udtaget 1000 tekstprøver a 250 løbende ord fra de mest læste ugeblade i perioden 2012-2016 (200 prøver fra hvert år i perioden). Fra dette tekstkorpus på 250.000 løbende ord udtages alle lemmaer med en frekvens på 20 og derover. Sådanne lemmaer kaldes kerneord.

Der er fulgt samme fremgangsmåde som den Hanne Ruus har benyttet i sin disputats, *Danske Kerneord* (1995). Ruus' kerneord er udtaget fra et ugebladskorpus fra perioden 1970-1974. Ved at sammenholde den nye liste med nutidige kerneord med Ruus' liste fra 1970'erne kan udviklingen i det centrale ordforråd fra 1970'erne og frem til i dag beskrives på en pålidelig måde.

Projektet er blevet præsenteret på to konferencer og har foreløbig kastet tre publikationer af sig, herunder to i Margrethe Heidemann Andersen og Pia Jarvad (2019): *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk* (Sprognævnets konferenceserie 6).

Sideløbende med indsamlingen af tekstprøver fra ugeblade er der indsamlet prøver fra de mest læste aviser i perioden 2012-2016 (efter samme principper som beskrevet ovenfor). Også fra dette korpus af avistekster er der udtaget en liste med kerneord. Derved bliver det muligt at sammenholde ordforrådet, herunder antallet af moderne importord, i to meget læste tekstarter. De endelige ordlister med ugeblads-ord og avisord forventes publiceret i løbet af 2020.

Nye ord i dansk 1955 til i dag

Sprognævnets nyordsordbog, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* (www.dsn.dk/noid), er i 2019 blevet forøget med ca. 90 nye opslagsord fra perioden 1955 til i dag, fx *artsrig vejkant* (fra 2014), *boomerangbarn* (fra 2005), *carnitas* (fra 2011), *cisperson* (fra 2012), *dakkedak* (fra 2015), *DPO* (fra 2012), *expat* (fra 1998), *fatsuit* (fra 2001), *geotagge* (fra 2007), *influencer* (fra 2013), *junknews* (fra 2000), *kønsinkongruens* (fra 2016), *luksusproblem* (fra 1951), *millennialgeneration* (fra 2008), *monotaske* (fra 2006), *nomophobia* (fra 2012), *plastiksuppe* (fra 2015), *platformsarbejde* (fra 2017), *ramen* (fra 1995),

samsove (fra 2010), *stroke* (fra 2001), *tykaktivist* (fra 2017) og *woke* (fra 2017). Der er desuden foretaget tilbagedateringer af en række eksisterende opslagsord i ordbogen. *Nye ord i dansk 1955 til i dag* opdateres løbende med nye opslagsord. I 2019 har redaktionen bestået af Jørgen Nørby Jensen og Margrethe Heidemann Andersen (indtil 31.3.2019). Fra 1.4.2019 har redaktionen bestået af Margrethe Heidemann Andersen og Marianne Rathje. Eva Skafte Jensen trådte til 4.9.

Skriftlig sprogfærdighed i grundskolen og gymnasieskolen

Nævnet har som et af sine centrale udviklingsmål at kortlægge stavefærdigheden og andre aspekter af den skriftlige sprogfærdighed i folkeskolen og gymnasieskolen. Formålet er at opnå en bedre forståelse af unge sprogbrugeres sproglige adfærd og håndtering af skriftsproget for bedre at kunne målrette nævnets formidlingsaktiviteter så de kan styrke både elever og lærere i at skrive et klart og formålstjenligt dansk, jf. nævnets mission.

Siden 2017 har Sprognævnet været involveret i et forskningsprojekt hvor stile fra gymnasiernes afgangsprøver 2016 undersøges. Projektet har fokuseret på mulighederne for at foretage automatiske analyser af elevernes beherskelse af især dansk stavning og syntaks og undersøge hvilken viden om ordvalg og tekstforståelse man i øvrigt kan uddrage ved at behandle de elektroniske stile som "big data". I samarbejde med undervisningsministeriets fagreferenter og netprøver.dk er der indsamlet 200 stile med en god geografisk spredning, i alt 350.000 ord.

Stilekorpusset indgår endvidere i et forskningsprojekt i samarbejde med universiteterne i København og Århus, Broken Grammar and Beyond, som er finansieret af Det Frie Forskningsråd. Projektets mål er at opstille en brugsbaseret og neurokognitivt funderet sprogforståelsesmodel der tager hensyn til at grammatiske fejl kan antage mange former (fx ordstilling, kasus og navneords køn), og at disse ikke alle påvirker forståelsen på samme måde. Et differentieret syn på menneskers grammatikforståelse vil gavne sprogundervisere, Sprognævnets arbejde og udviklere af sprogteknologi.

Lene Rotne startede i 2019 et etårigt postdocprojekt der især skal arbejde med den kvalitative dimension i stilene. Her undersøger Lene Rotne hvad der volder eleverne problemer når de skriver, med fokus på problemfelter som eleverne ikke altid umiddelbart kan slå op og finde hjælp til i en ordbog eller en grammatik. Det gælder fx stilbrud, manglende variation, gentagelser og talesprog. Projektet er finansieret af Kulturministeriets forskningspulje og er påbegyndt i 2019 men har været afbrudt på grund af barsel.

Sprog og interaktion i digitale medier

Projektet har til formål at undersøge hvordan sproget bruges i de nye kommunikationsformer, især de skriftlige (fx Facebookopslag, tweets, sms). Fokus ligger på om sprogbrugen i de nye kommunikationsformer fungerer efter principper der allerede er kendt fra traditionelle måder at skrive på, eller om der kan iagttages nye måder at skrive på der specifikt er knyttet til det pågældende medium/den pågældende genre.

Projektets fokus indebærer at man dels ser på sprogbrugen i de nye kommunikationsformer i sin egen ret, dels at man sammenligner med solidt funderet viden om

sprogbrugen i traditionelt skriftsprog. Genreovervejelser (i kommunikationsteoretisk forstand) udgør en vigtig del af projektet. Genre skal her forstås bredt som de karakteristiske træk der er knyttet til enhver given sproglig udveksling: Hvem der henvender sig til hvem med hvilken hensigt, formalitetsgrader, intimitetsgrader, (a)symmetri mellem afsender og modtager osv. Projektet ledes af Eva Skafte Jensen og Marianne Rathje.

Retskrivningsordbøger gennem historien (ROhist)

Hjemmesiden *Retskrivningsordbøger gennem historien (rohist.dsn.dk)* fortæller retskrivningens historie på interaktiv vis ved at lade brugeren slå op i en række historiske retskrivningsordbøger der er koblet på en sådan måde at man kan se en kæde af et søgt opslagsords staveformer gennem tiden.

Projektet blev iværksat i 2014 hvor nævnet fik bevilget 300.000 kr. af Kulturministeriet til et website der kunne vise udviklingen i officiel dansk retskrivning fra slutningen af 1800-tallet til i dag. ROhist-projektet har været ledet af Philip Diderichsen indtil hans fratrædelse. Projektet og driften af siden videreføres af Thomas Widmann.

Pilotprojekt robotter og talt dansk

Nævnet modtog i 2018 midler til en øget indsats for dansk sprogteknologi. Især når digitale assistenter og robotter anvendes af offentlige myndigheder, bør der stilles krav om at de kan kommunikere med borgerne på et klart og formålstjenligt dansk.

Nævnet har i løbet af 2018-19 udviklet et forskningsprojekt der sigter mod at indsamle eksempler på talt dansk fra alle dele af landet med henblik på at skabe en annoteret taleresurse der kan bruges til at skabe en mere robust talegenkendelse og -syntese. Projektudviklingen er sket i samarbejde med Dansk Biblioteksforening, for allerede i dag anvender bibliotekerne robotter i deres kundeområde, og de ønsker at bruge dem til kundebetjening. Projektet sigter ikke blot imod den praktiske indsamling af data, men også imod at skabe en folkelig opbakning til den nye teknologi ved at borgere kan komme ind på biblioteker i hele landet for at donere deres stemmer.

Der er gennemført et pilotprojekt i samarbejde med Ballerup Bibliotek. Pilotprojektet har afklaret projektets rammer og muligheder, og der er blevet søgt om eksterne midler. Projektet er foreløbigt sat i bero da ingen af ansøgningerne har båret frugt.

Digitalisering af videooptagelser af dansk tegnsprog

Afdeling for Dansk Tegnsprog kom i løbet af 2016 i besiddelse af en række videooptagelser af dansk tegnsprog. Optagelserne blev overdraget til afdelingen da tolkeuddannelsen ved UCC flyttede til nye lokaler på Københavns Professionshøjskole, og materialet omfatter ca. 1700 bånd.

Dansk tegnsprog er ikke noget veldokumenteret sprog, fx ved man ikke meget om hvordan sproget har udviklet sig over tid. Videooptagelserne stammer fra midten af 1980'erne og frem og kan give et unikt indblik i hvordan sproget har ændret sig de seneste 30 år. Optagelserne er i formater der ikke længere er almindeligt brugte, og mange af båndene er i fare for at gå til pga. alder og uhensigtsmæssige opbevaringsforhold.

Formålet med projektet er for det første at bevare båndene ved at digitalisere dem og for det andet at skabe overblik over materialerne så man kan søge systematisk i dem. For det tredje er formålet at tilgængeliggøre materialerne for forskere, studerende og andre interesserede.

I 2016 blev der etableret en database i Access der skulle bruges til at registrere alle båndene. I løbet af 2017 er båndene blevet registreret i basen, og der er i langt de fleste tilfælde taget stilling til om hvert enkelt bånd skal digitaliseres. På nuværende tidspunkt er 812 bånd digitaliseret, og afdelingen har ikke umiddelbart planer om at digitalisere de resterende bånd, der vurderes at være af begrænset interesse. Derudover har afdelingen digitaliseret en række optagelser om tegnsprog som Døvehistorisk Selskab er i besiddelse af.

Hvert digitaliseret bånd består af en række selvstændige klip, og fokus i 2018 og 2019 har været på at 'opklippe' hvert enkelt digitaliseret bånd i enkeltklip og derefter registrere disse enkeltklip i en database. Ved udgangen af 2019 var alle de digitaliserede bånd blevet opklippet i 2261 videoklip. 244 bånd er blevet registreret i databasen, heraf 1042 videofiler.

Digitaliseringsprojektet bliver finansieret af afdelingens egne midler. Man kan læse mere om projektet og se eksempler på gamle klip på dsn.dk/tegnsprog/digitalisering.

Personlige forskningsprojekter

Margrethe Heidemann Andersen har i 2019 afsluttet projektet Moderne Importord i Dansk der omhandler den fremmedsproglige (især engelske) påvirkning af dansk skriftsprog. Et antal artikler er publiceret i rapporten *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk*. Et af de vigtigste forskningsresultater er at antallet af lån fra andre sprog er faldet i danske avistekster i perioden fra 2000 til 2016. Det er formentlig en overraskelse for de ganske mange sprogbrugere der opfatter engelskpåvirkningen af dansk som relativt massiv og potentielt truende for det danske sprogs eksistens. Dette misforhold mellem det dokumenterede antal lån og folks opfattelse af mængden af lån forskes der videre i i 2020.

Anna Sofie Hartling har i 2019 forsket i pronominet *sig*'s forskellige funktioner i dansk. Herudover har hun taget de indledende skridt til et projekt om ledstilling i dansk hvor hun vil undersøge udbredelsen af ledsætningsledstilling i hovedsætninger i dansk skriftsprog, i første omgang i universitetsopgaver.

Peter Juel Henrichsen blev fastansat 1.10. og har siden forsket i nye anvendelser af *Retskrivningsordbogen*. *Retskrivningsordbogen* er stærkt efterspurgt i de sprogteknologiske brancher, både i Danmark og internationalt (jf. rapporten *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse*). Målet for forskningen er at præsentere *Retskrivningsordbogen* som et dataobjekt der let kan importeres i sprogteknologiske løsninger og samkøres med andre sprogresurser som fx betydnings- og udtaleordbøger, terminologiske databaser og korpusser til maskinlæring. Dette vil styrke *Retskrivningsordbogens* status som dansk retskrivnings centrale reference. Samtidig har Peter Juel Henrichsen etableret et lille lydstudie på Sprognævnet med permanent opstilling af mikrofonudstyr så nævnet kan producere egne talematerialer i professionel kvalitet, både til forskningsbrug og til formidling.

Eva Skafte Jensen arbejder på et større forskningsprojekt om kasus i pronominer i historisk belysning, såvel som i moderne dansk. Dels har hun kortlagt hvordan kasusformerne bruges når de indgår i sideordnede sætningsled (*Peter og jeg/Peter og mig*) i moderne dansk. Dels arbejder hun (sammen med Jan Heegård Petersen fra Københavns Universitet og Jørgen Schack) på at afdække hvordan man i moderne dansk bruger nominativ hhv. oblik form i konstruktioner hvor et pronomen ledsages af en relativsætning (fx *de der kom* overfor *dem der kom*). Endelig arbejder hun på en større udredning om hvordan brugen af nominativ og oblik form har ændret sig i historisk perspektiv. Eva Skafte Jensen arbejder fortsat med sprogbrug i digital diskurs. Hun arbejder blandt andet på den relationskommunikation man finder i e-mail og på andre digitale platforme. Eva Skafte Jensen er en del af en arbejdsgruppe der skriver en bog om nordisk morfologi i historisk perspektiv.

Marianne Rathje arbejder med aggressiv sprogbrug, og i 2019 har hun haft fokus på hvordan groft sprog som bandeord, skældsord og hatespeech har udviklet sig over tid på ekstrabladet.dk's debatforum, Nationen. Marianne Rathje har også sprogbrug på sociale medier som forskningsområde og har i 2019 især arbejdet med hvordan vi hilser i e-mails (sammen med Eva Skafte Jensen og Tina Thode Hougaard, Aarhus Universitet, og svenske forskere), dvs. starthilsner som *kære* og *hej* og sluthilsner som *kærlig hilsen* og *mvh.*, og med hvordan disse hilsner afviger fra hvordan man hilser i e-mails på svensk. Også brugen af punktum på sociale medier har haft Marianne Rathjes interesse. Endelig beskæftiger Marianne Rathje sig med forskningsområdet skriftsproglige kompetencer i uddannelserne, særligt stavefejl blandt universitetsstuderende, sammen med en forskergruppe fra Syddansk Universitet.

Jørgen Schack arbejder for tiden især med syntaktiske undersøgelser (herunder kasus), ordforrådsundersøgelser (danske kerneord) og stavefejlsundersøgelser (stavefejl i aviser over tid).

PUBLIKATIONER

En løbende publiceringsaktivitet på højt fagligt niveau er nødvendig for at dokumentere kvaliteten i nævnets forskning og styrke nævnets omdømme, herunder dets muligheder for at indgå i samarbejder og opnå ekstern finansiering. Det er derfor stærkt tilfredsstillende at 2019 vidner om et exceptionelt flot niveau for forskningspublicering. Således står nævnets medarbejdere bag næsten tre gange så mange fagfællebedømte artikler i 2019 sammenlignet med 2018, og dertil kommer en lang række ikke-fagfællebedømte publikationer.

Andelen af fagfællebedømte publikationer af nævnets forskningspublikationer 2015-2019

2015	2016	2017	2018	2019
10 af 14	11 af 13	5 af 9	5 ud af 9	14 ud af 26

Sideløbende med de mange forskningsbidrag af Sprognævnets medarbejdere er nævnets anerkendte publikationer udkommet med to numre af *NyS, Nydanske Sprogstu-*

dier, der redigeres og tilrettelægges i et samarbejde mellem Sprognævnet og sprogforskere på landets universiteter, to numre af *Nyt fra Sprognævnet*, den årlige udgave af *Språk i Norden*, som er en solid markering af samarbejdet med sprognævn og -råd i de øvrige nordiske lande, *Ny forskning i grammatik* nr. 26, og så har nævnet publiceret en forskningstung udgivelse som bind 6 i nævnets konferenceserie, nemlig *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk*, om den fremmedsproglige påvirkning af dansk.

På især ét felt har nævnets aktivitet i 2019 været mindre end tidligere, nemlig hvad angår foredrag. Desuden er der udgivet markant færre formidlende artikler af nævnets medarbejdere end tidligere. Disse udadvendte typer af virksomhed har der været for lidt tid til oveni udflytningen.

Når nævnets forskningspublikationer lægges sammen med nævnes lidt bredere formidlende publikationer, ser produktionen for 2019 ud som angivet nedenfor.

Publikationsstatistik	2016	2017	2018	2019
Netudgivelser	5	4	6	8
Bøger/tidsskrifter/rapporter	10	6	9	9
Artikler – forskning	14	9	9	25
Artikler – formidling	43	38	14	5
Foredrag – forskning	16	16	24	14
Foredrag – formidling	32	37	26	14

Netudgivelser

Dansk tegnsprog: http://dansktegnsprog.dk/ (opdateret i 2019)

Det Centrale Ordregister (COR): https://lab.homunculus.dk/cgi-bin/DSN/demo_RO.cgi (udgivet december 2019)

Nye ord i dansk: https://www.dsn.dk/noid (opdateret for 2019)

Sømandens ordbog: https://mfs.dk/undervisning-menu/paa-egen-haand/ (udgivet maj 2019)

Retskrivningsordbogen: https://www.dsn.dk/ro (opdateret for 2019)

RO⁺: https://roplus.dk (opdateret for 2019)

Sproget.dk: https://sproget.dk (opdateret 2019)

Sprogtek2018: http://sprogtek2018.dk (opdateret i 2019).

Bøger/rapporter/tidsskrifter

Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). (2019). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference Importord i Dansk. København 7. november 2018.* Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense: Dansk Sprognævn.

Andersen, Margrethe Heidemann, Christensen, Tanya Karoli, Christensen, Ken Ramshøj, Heegård, Jan, Jensen, Thomas Wiben, Rathje, Marianne & Thøgersen, Jacob (red.). (2019). *NyS 56. Nydanske sprogstudier. Multimodalitet*. Også publiceret på https://www.nys.dk/.

Andersen, Margrethe Heidemann, Andersen, Elisabeth Muth, Christensen, Tanya Karoli, Christensen, Ken Ramshøj, Heegård, Jan, Jensen, Thomas Wiben & Thøgersen,

Jacob (red.). (2019). *NyS 57. Nydanske sprogstudier*. Også publiceret på https://www.nys.dk/.

Hartling, Anna Sofie (2019). *Argentinadansk svanesang? En undersøgelse af dansk talt af efterkommere af danske udvandrere til Argentina, med fokus på leksikalsk semantik og acceptabilitet og på verbets stilling i deklarativer med andet end subjekt på første plads*. Ph.d.-afhandling. København: Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet.

Hougaard, Tina Thode, Jensen, Eva Skafte & Levisen, Carsten (2019). *Scandinavian Studies in Language* 10 (1). Thematic issue: *The Social Life of Interjections*.

Höllerer, Markus A., van Leeuwen, Theo, Jancsary, Dennis, Meyer, Renate E., Andersen, Thomas Hestbæk & Vaara, Eero (2019). *Visual and Multimodal Research in Organization and Management Studies*. London: Routledge.

Kirchmeier, Sabine, Henrichsen, Peter Juel, Diderichsen, Philip & Hansen, Nanna Bøgebjerg (2019). *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse*. Bogense: Dansk Sprognævn.

Kirchmeier, Sabine (2019). Årsberetning 2018 (for Dansk Sprognævn).

Sandström, Gabriella, Þorbergsdóttir, Ágústa, Gustafsson, Anna Maria, Jensen, Eva Skafte & Rødningen, Dagfinn (red.). (2019). *Språk i Norden 2019*. Tema: *Språket i sociala medier*. Publiceret på https://tidsskrift.dk/sin/index.

Artikler

Forskning

Andersen, Elisabeth Muth & Rathje, Marianne (2019). Age and stage of life categorizations used to moralize in online social conflict. I: *Discourse, Context & Media*. 28, 2019, 19-26.

Andersen, Elisabeth Muth, Poulsen, Søren Vigild & Rathje, Marianne (2019). Introduction: Language use in and about the net drama series SKAM. I: *Scandinavian Studies in Language*, 10, 2, 1-5.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Yes, det er coolt. Moderne importord i danske aviser. I: Goldshtein, Yonatan, Hansen, Inger Schoonderbeek & Hougaard, Tina Thode (red.): *17. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Århus 2019, 45-57.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Forord. Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). (2019): *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 7-11.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Hvad er moderne importord? Om de metodiske og teoretiske overvejelser bag excerperingen af moderne importord. Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 15-29.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Moderne importord i danske aviser. Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 33-61.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Moderne importord i retskrivningsordbøgerne. Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 185-198.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Særskrivningsfejl blandt moderne importord. Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 297-305.

Andersen, Margrethe Heidemann (2019). Afløsningsord eller direkte lån? Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 309-351.

Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (2019). Det danske sprog skal såmænd nok overleve. MiD-projektets konklusioner. Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.). *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018*. Sprognævnets Konferenceserie 6. Bogense, 381-389.

Andersen, Thomas Hestbæk & Holsting, Alexandra (2019). The clausehood of the enhancing ʃʒ-clause. I: *Systemic Functional Linguistics at the Crossroads: Intercultural and Contrastive Descriptions of Language. Proceedings of the 27th* European Systemic Functional Linguistics Conference. Salamanca: Salamanca University, 141-149.

Debess, Iben Nyholm, Lamhauge, Sandra Saxov & Henrichsen, Peter Juel (2019). Garnishing a phonetic dictionary for ASR intake. *Proceedings from NoDaLiDa 2019*. Turku: Turku Universitet.

Diderichsen, Philip & Schack, Jørgen (2019). Nye danske kerneord – kerneordskorpus 2.0. I: Goldshtein, Yonatan, Hansen, Inger Schoonderbeek & Hougaard, Tina Thode (red.). *17. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, 11.-12. oktober 2018*. Århus: Aarhus Universitet, 257-276.

Fjeld, Ruth Vatvedt, Kristiansen, Elsa, Rathje, Marianne, Oskarsson, Veturlidi„ Konstaninovskaia, Natalia, Gill, Inayat, & Menuta, Fekede (2019). The worldwide use and meaning of the f-word. I: *Intercultural Pragmatics*. 16 (1), 85-111.

Henrichsen, Peter Juel (2019). Elastiske sonoranter – leksikalske udfordringer omkring den danske selvlyd. *LEDA-Nyt 68, 7-11*.

Jensen, Eva Skafte (2019). *Gitte og mig* – kasus i paratagmer i moderne dansk talesprog. *Danske Talesprog* 19, 77-107.

Jensen, Eva Skafte (2019). The nominal morphology of Old Danish. Lessons learned from the lemma *annar* 'other/second'. I: Boeck, Simon Skovgaard & Vriesland, Seán (eds.). *Copenhagen Miscellaneous*. København: Universitets-Jubilæets danske Samfund, 109-125.

Jensen, Eva Skafte (2019). *Peter og mig, vi gik i biografen* – paratagmer i ekstraposition i dansk. I: Birkelund, Merete, Jørgensen, Henrik & Vikner, Sten (red.). *Ny forskning i grammatik. Fællespublikation* 26. Bogense: Dansk Sprognævn, 71-88.

Jensen, Eva Skafte, Hougaard, Tina Thode & Levisen, Carsten (2019). Interjections in Scandinavia and beyond: Traditions and innovations. *Scandinavian Studies in Language* 10 (1). Thematic issue: *The Social Life of Interjections*, 1-6.

Jensen, Eva Skafte (2019). Et skriftsprog til enhver situation. Om at skrive på nettet og på sms. *Sprog i Norden 2019*, 24-35.

Rathje, Marianne & Nielsen, Mette (2019). Punktum – et tegn i forandring. I: *Nyt fra Sprognævnet*, nr. 2, september 2019.

Rathje, Marianne (2019). Afvigelser fra retskrivningsnormen i universitetsopgaver. I: Goldshtein, Yonatan, Hansen, Inger Schoonderbeek & Hougaard, Tina Thode (red.). *17. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, 11.-12. oktober 2018. Århus: Aarhus Universitet, 415-437.*

Ruus, Hanne & Schack, Jørgen (2019). Genstridige kerneord. Bestemmelse af kerneord i materiale i perioderne 1970-1974 og 2012-2016. I: Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.) *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018.* Sprognævnets konferenceserie 6. Bogense, 229-239.

Schack, Jørgen, Jensen, Eva Skafte & Petersen, Jan Heegård (2019). "Tak til alle de der gør en indsats for vores sikkerhed". Bagom dronningens kasusvalg. I: Goldshtein, Yonatan, Hansen, Inger Schoonderbeek & Hougaard, Tina Thode (red.). *17. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, 11.-12. oktober 2018*. Århus: Aarhus Universitet, 443-456.

Schack, Jørgen (2019): Kerneimportord. I: Andersen, Margrethe Heidemann & Jarvad, Pia (red.) *Yes, det er coolt. Moderne Importord i Dansk. Dansk Sprognævns konference* Importord i Dansk. *København 7. november 2018.* Sprognævnets konferenceserie 6. Bogense, 239-248.

Formidling

Andersen, Thomas Hestbæk (2019). Med sproget på arbejde: Dansk Sprognævn. *Mål og mæle 2-2019*, 7-11.

Andersen, Thomas Hestbæk (2019). Nyt fra Sprognævnet – nu fra Nordfyn. *Nyt fra Sprognævnet 2019/1*, 2-5.

Mørch, Ida Elisabeth (2019). Sygdom i Retskrivningsordbøger gennem historien. *Dansknoter 1.*

Mørch, Ida Elisabeth (2019). Skrifttyper og fonte. *Dansknoter 3.*

Rotne, Lene (2019). Stileskrivning i Danmark og Italien. *Dansknoter 3.*

Foredrag og konferenceindlæg

Forskning

Kirchmeier, Sabine (2019, 25. april). Sprogteknologiudvalgets rapport. København: Dansk Sprognævn.

Jensen, Eva Skafte (2019, 17. januar). Old Danish, a DIY crash course on how to analyze Old Danish – major linguistic features and commented exposition on sources and aids. Workshop on the Old Germanic Noun Phrase. Oslo: Lysebu.

Jensen, Eva Skafte (2019, 26. marts). Etableringen af artikelsystemet i dansk. Sprog over tid. Moskva: Moskva Statsuniversitet.

Jensen, Eva Skafte (2019, 27. marts). *Dig og mig og vi to. Kasusdistributionen i de syv kasusbøjede personlige pronominer*. Sprog over tid. Moskva: Moskva Statsuniversitet.

Jensen, Eva Skafte (2019, 24. april). Mvh – dovent og grimt eller kort og præcist. Hilsner i e-mail. Symposiet Sprogbrug i digitale medier. Odense: Syddansk Universitet. (Sammen med Tina Thode Hougaard, Aarhus Universitet).

Jensen, Eva Skafte (2019, 17. juni). Om gammeldanske kasus og etableringen af artikelsystemet. Gæstelærer ved Humboldt Universität zur Berlin.

Jensen, Eva Skafte (2019, 4. oktober). *Jeg* og *mig* – hvori består problemerne? Om brugen af personlige pronomener. Repræsentantskabsmøde. Bogense: Dansk Sprognævn.

Rathje, Marianne (2019, 24. april). Aggressiv sprogbrug på debatforummet Nationen revisited – 2012 og 2017. Symposiet Sprogbrug i digitale medier. Odense: Syddansk Universitet.

Rathje, Marianne (2019, 23. maj). More than before? Swearing on the Danish debate forum Nationen in 2012 and 2017. The 6th Swearing in Scandinavia Symposium. Södertörn: Södertörns Universitet.

Rathje, Marianne (2019, 17. september). Afvigelser fra retskrivningsnormen i universitetsopgaver. Dansk Sprognævns Forskningsseminar. Bogense: Dansk Sprognævn.

Rathje, Marianne (2019, 18. september). Afvigelser fra retskrivningsnormen i universitetsopgaver. Symposiet Akademisk Skriftlighed på Universitetet. Odense: Syddansk Universitet.

Rathje, Marianne (2019, 4. oktober). Afvigelser fra retskrivningsnormen i universitetsopgaver. Repræsentantskabsmøde. Bogense: Dansk Sprognævn.

Rotne, Lene (2019, 6. februar). Skriftlig dansk til studentereksamen. En undersøgelse af danske gymnasieelevers skriftlige danskniveau. Forskningsgruppen "Broken Grammar and Beyond". København: Københavns Universitet.

Schack, Jørgen, Jensen, Eva Skafte & Petersen, Jan Heegård (2019, 25. oktober). *Dem, der gerne vil have indflydelse på, hvad vi danskere vælger at se i fjernsynet, er nu gået i tænkeboks. Jørgen, Eva og Jan ser på pronominalkasus i subjekter med bestemmende relativsætning*. Grammatiknetværksmøde 27. Odense: Dalum Landbrugsskole.

Formidling

Andersen, Thomas Hestbæk (2019, 12. juni). The Danish Language Council. Centre for Multimodal Communication. Bogense: Dansk Sprognævn.

Andersen, Thomas Hestbæk (2019, 1. august). Om Dansk Sprognævn. Lektorernes sommerkursus. Sorø: Styrelsen for Forskning og Uddannelse.

Andersen, Thomas Hestbæk (2019, 29. oktober). Om Dansk Sprognævn. Sprogambassadørerne. Bogense: Dansk Sprognævn.

Andersen, Thomas Hestbæk (2019, 18. november). Om Dansk Sprognævn. Odense: Ældre Sagen.

Hartling, Anna Sofie (2019, 25. september). Ord – bøjning, dannelse og oprindelse. Foredrag. Varde: Vardeegnens Gymnasieforberedende Efterskole.

Mørch, Ida Elisabeth (2019, 29. oktober). Om sproget.dk. Sprogambassadørerne. Bogense: Dansk Sprognævn.

Niemelä, Janne Boye og Kjærgaard, Anne (2019, 22. marts). Dialogmøde. Vejle: Horsens Døveforening, Fredericia Tegnsprogsforening og Tegnbølgen.

Niemelä, Janne Boye (2019, 1. november). Hvad laver Dansk Tegnsprogsråd og Afdeling for Dansk Tegnsprog? København: Tegnsprogstolkeuddannelsen, Københavns Professionshøjskole.

Rathje, Marianne (2019, 13. juni). Be kind. Always. Hvordan får vi Emma Gad på sociale medier? Forbundet Kommunikation og Sprogs debatpanel om digital dannelse. Allinge: Folkemødet.

Rathje, Marianne (2019, 21. august). Sproget 2019. Slagelse: Liselund Sommerhøjskole.

Rathje, Marianne (2019, 19. september). Sprog på sociale medier. Sønderborg: Forbundet Kommunikation og Sprog.

Rathje, Marianne (2019, 2. oktober). Det danske sprog lige nu. Vejle: Folkeuniversitetet.

Rathje, Marianne (2019, 24. oktober). Det danske sprog lige nu. Kolding: Folkeuniversitetet.

Rathje, Marianne (2019, 29. november). Groft sprog og ungdomssprog i Danmark. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Herudover har Sprognævnets medarbejdere bidraget med en række foredrag og oplæg i forbindelse med besøg i nævnets skoletjeneste.

Aktivitetsplan for 2020

Dansk Sprognævn befinder sig i en forandringsproces: Fra begyndelsen af 2018 har beslutningen om at flytte nævnet til Bogense haft konsekvenser for driften. Retrospektivt er det tydeligt at forandringerne i 2018 har været præget af især to faktorer: For det første har nævnets medarbejdere skullet overveje egen fremtidig tilknytning til nævnet, og mange har valgt at stoppe i forbindelse med udflytningen, bl.a. det meste af det administrative lag (direktør, souschef, bogholder og bibliotekar) og dette har indvirket på administrationen af nævnets opgaver. For det andet har der været et fokus på forskningsopgaverne og opnåelsen af (udadvendte) resultatmål hvilket yderligere har haft en konsekvens for forvaltningen. I 2019 har forandringerne været præget af (i) selve flytningen til Bogense (som estimeret har krævet min. 2 årsværk), (ii) rekruttering og modtagelse af mange nye medarbejdere og (iii) reorganisering af det administrative arbejde (med ny direktør, ny souschef, nyt administrativt samarbejde med Syddansk Musikkonservatorium (om økonomi og HR), ny videnskoordinator, ny dataansvarlig, ny DPO og ny kontorassistent). Altså et stort resurseforbrug på interne, administrative arbejdsopgaver, hvilket selvsagt har haft en effekt på muligheden for at opnå nævnets (udadvendte) resultatmål, herunder at være (ny)skabende ift. nævnets kerneopgaver.

2020 bliver endnu et forandringsår med fokus på at udstikke retningen for de efterfølgende år og strømline en række administrative funktioner: Væsentligst skal der udarbejdes ny strategi og på baggrund heraf forhandles en ny rammeaftale, og der skal vælges nyt repræsentantskab og herfra ny bestyrelse. Endvidere skal de økonomiske konsekvenser ved at være i Bogense registreres og vurderes, og på baggrund heraf skal nævnets virksomhed tilpasses. Derudover pågår arbejdet med at rekruttere de rette medarbejdere til nævnet stadig. Yderligere har Rigsarkivet åbnet en sag om registrering og aflevering af arkivalier, og det bliver en omfattende proces, dels fordi nævnet har sagt farvel til de fleste af de medarbejdere der har en dyb indsigt i nævnets arkiver, dels fordi nævnet ikke har afleveret siden 2006 (med aflevering af arkivalier for perioden 1955-1986). I 2020 vil der være fokus på at balancere løsningen af denne portefølje af primært administrative forvaltningsopgaver med et sigte på de faglige kerneopgaver som nævnet skal løse i henhold til lovgivningen.

Overordnet er det målet at Dansk Sprognævn ved årsskiftet 2020-2021 kan bevæge sig ud af den ovenfor skitserede forandrings- og tilpasningsfase og igen blive en driftsorganisation med fuldt fokus på at løse dets kerneopgaver og opfylde de resultatmål som en kommende rammeaftale for 2021-2024 må angive.

Rådgivning og oplysning

Nævnet vil i 2020 arbejde på at fastholde kvaliteten i nævnets rådgivningstilbud og tilpasse indsatsen i forhold til den nye placering i Bogense, herunder arbejdet med svartjenesten, et nyt hjemmesideunivers, sproget.dk og de sociale medier.

Normering

Nævnet vil fortsat sørge for en stabil drift af *Retskrivningsordbogen* på nettet og på andre platforme for at håndtere det stigende antal brugere. Endvidere vil der blive arbejdet videre med at tilgængeliggøre *Retskrivningsordbogen* og andre sprogresurser til sprogteknologi.

I løbet af 2020 igangsættes et afdækningsarbejde frem mod en ny udgave af *Retskrivningsordbogen* som bl.a. skal afklare krav og forventninger til en ny udgave der i udgangspunktet tænkes som et digitalt produkt.

Forskning

Nævnet fokuserer på at fastholde forskning og forskningssamarbejde på internationalt niveau indenfor nævnets kerneområder (ordforråd, grammatik, retskrivning og sprogets udvikling). Dertil kommer en forskningssatsning på sprogteknologi. I forbindelse med udviklingen af en ny strategi for Dansk Sprognævn vil 2020 byde på en mere konkret fastlæggelse af de kommende års forskningsprojekter, hvilket vil blive afspejlet i den kommende rammeaftale for Dansk Sprognævn for 2021-2024.

Tegnsprog

Sekretariatet for Dansk Tegnsprogsråd vil i 2020 have fokus på at fastholde kvaliteten og fortsætte med at betjene Tegnsprogsrådet.

Årets økonomiske resultat

Resultatopgørelsen fremgår af nedenstående tabel. Resultatet for 2019 på 35.300 kr. disponeres til overført overskud.

1000 kr., løbende priser	Regnskab 2018	Regnskab 2019	Budget 2020
Ordinære driftsindtægter			
Indtægtsført bevilling			
Bevilling	-13.900,0	-23.500,0	-12.600,0
Indtægtsført bevilling i alt	**-13.900,0**	**-23.500,0**	**-12.600,0**
Salg af varer og tjenesteydelser	-1.015,8	-333,4	-120,0
Eksternt salg af varer og tjenesteydelser	-1.015,8	-316,6	-120,0
Internt statsligt salg af varer og tjenesteydelser	0,0	-16,8	0,0
Tilskud til egen drift	-562,4	-251,3	-500,0
Gebyrer	0,0	0,0	0,0
Ordinære driftsindtægter i alt	**-15.478,1**	**-24.084,7**	**-13.220,0**
Ordinære driftsomkostninger			
Ændring i lagre	0,0	0,0	0,0
Forbrugsomkostninger			
Husleje	1.441,7	1.956,5	590,1
Forbrugsomkostninger i alt	**1.441,7**	**1.956,5**	**590,1**
Personaleomkostninger			
Lønninger	7.617,2	9.026,9	8.543,6
Andre personaleomkostninger	68,8	-187,2	63,7
Pension	1.124,5	1.206,7	1.164,5
Lønrefusion	-174,0	-256,2	-71,8
Personaleomkostninger i alt	**8.636,5**	**9.790,1**	**9.700,0**
Af- og nedskrivninger	801,5	9.177,7	44,8
Internt køb af varer og tjenesteydelser	641,1	1.429,3	1.148,8
Andre ordinære driftsomkostninger	3.617,9	1.272,5	1.696,3
Ordinære driftsomkostninger i alt	**15.138,8**	**23.626,1**	**13.180,0**
Resultat af ordinær drift	**-339,3**	**-458,6**	**-40,0**
Andre driftsposter			
Andre driftsindtægter	0,0	0,0	0,0
Andre driftsomkostninger	0,0	0,0	0,0
Resultat før finansielle poster	**-339,3**	**-458,6**	**-40,0**
Finansielle poster			
Finansielle indtægter	0,0	0,0	0,0
Finansielle omkostninger	489,4	423,3	40,0
Resultat før ekstraordinære poster	**150,1**	**-35,3**	**0,0**
Ekstraordinære poster			
Ekstraordinære indtægter	0,0	0,0	0,0
Ekstraordinære omkostninger	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	**150,1**	**-35,3**	**0,0**

Kilde: Statens Koncernsystem (SKS rapportpakke), Navision Stat og Grundbudget 2020.

Der er i 2019 modtaget en tillægsbevilling på 9,2 mio. kr. til dækning af merudgifterne til restafskrivning af et anlæg vedrørende indretning af lejede lokaler i det fraflyttede lejemål Worsaaesvej 19, Frederiksberg, samt dertilhørende renter.

Følgende skal særligt bemærkes i en sammenligning af 2019 med året før:

- Huslejen er 514.800 kr. højere på grund af dobbelt husleje samt udgifter til istandsættelse i forbindelse med fraflytningen af lejemålet Worsaaesvej.
- Personaleomkostningerne er 1.153.600 kr. højere hvilket skyldes ekstra bemanding i forbindelse med udflytningen samt fratrædelsesgodtgørelser.
- Af- og nedskrivninger stiger med 8.376.200 kr. bl.a. på grund af restafskrivningen af ovennævnte anlæg.
- Internt statsligt køb af varer og tjenesteydelser er forøget med 788.200 kr. hvilket skyldes merudgifter til it i forbindelse med udflytningen samt køb af administrativ assistance.
- Andre ordinære driftsomkostninger falder bl.a. på grund af tilbageførsel af hensættelse i 2018 til fratrædelsesgodtgørelser m.v.

Dansk Sprognævn
Adelgade 119 B
5400 Bogense
Telefon: +45 33 74 74 00
Spørgetelefon: +45 33 74 74 74:
mandag, torsdag og fredag 9.30-12.30
samt onsdag 9.30-12.30 og 14.00-15.00

Hjemmeside · www.dsn.dk
Facebook · www.facebook.com/dansksprognaevn.dk/
LinkedIn · www.linkedin.com/company/sprogn-vnet/

Årsberetning 2019
© 2020 Dansk Sprognævn

ISBN 978-87-89410-82-1

Forsideillustrationen afspejler lagkage-diagrammet på side 18

Layout: Anna Falcon · www.annafalcon.dk